

TREĆA OBLJETNICA

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina IV

Broj 45

Tuzla, prosinac 1995.

Cijena 100 BHD, 4 Kn., 1 DEM

Sretan Božić

HRVATSKI 1995/1996

KOJI JE ZAČET PO DUHU SVETOM, RODEN OD MARJE DJEVICE

RAT U NAŠIM SRCIMA- U NAŠIM DUŠAMA, RAT U NAŠOJ SVIJESTI, U NAŠOJ PAMETI

Naši dužnosnici na visokim funkcijama su u teškom položaju. Kada trebaju riješiti neki, nacionalni problem, narod u njima vide Titu. To golica i imponira pa se ovi rado oblače i ponašaju poput velikog, problematičnog Zagorca. Međutim, kada puk očekuje da uzviknu: "Nas ne interesira što misli Istok, nas ne interesira što misli Zapad" - "Posavina je naša" - prisiljeni su da rade politiku mogućeg. Kano "slamka među vihorove". Nismo slamke samo na onim dijelovima domovine koju smo vojnički uzeli.

S druge strane, ponašanje naših dužnosnika glede Istoka i Zapada je prozapadno orijentirano. Tu ima nekih razlika u odnosu na naše ranije pozicije u svijetu i bliže, u Europi. Svijet i Europa danas ne nude krv, fašizam, fundamentalizam, već uljudbu, prosperitet i demokraciju. Ovo troje: uljudba, prosperitet i demokracija, načisto gutaju nacionalizam. Čim, kao Hrvat, počnem živjeti kao čovjek - postajem Europejac - Zemljanin.

I što će se desiti, ako se desi da se desi ono u što se svi kunemo i željno očekujemo. Ako nam se desi uljudba, prosperitet i demokracija! Pokazat će se da demokracija i uljudba nisu znak jedne bogomdane nacije - jedne svagdanje partije, jednog neprikosnovenog vođe, kao što je s Titom bio slučaj. Doduše, Tito je imao dvije nacije iza sebe, Jugoslavene i Armejce.

Svijet i Europa dolaze na naš teren sa artiljerijom, da uvedu ono što oni smatraju uljudbom i demokracijom. Dakle, ovdje neće postojati Slovenske teorija i srpska artiljerije kao u vrijeme Tita. (Kasnije se pokazalo da je Jugoslovenska narodna artiljerija ustvari srpska.)

Bit će dakle NATO-artiljerija na NATO-aerodromu blizu Tuzle, što ga je još davno naš gradonačelnik predao Jakušiju kao peškeš Natou.

I vidim da se u ovome tekstu gubim. Promašavam temu. Htio sam kazati da se Hrvatima moraju vratiti u Bosanski Brod. Ne sutra, ali prekosutra svakako. Za to imaju dva razloga: U Bosanskom Brodu bit će europska, svjetska artiljerija. A napose, dokle će se u našim srcima lediti krv od artiljerije iz Bosanskog Broda. How about, da se malo ledi krv u srcima onih u Bosanskom Brodu, jer ima artiljerija u Slavanskom Brodu, i ona je više u skladu sa artiljerijom Europe i svijeta od one u Bosanskom Brodu i Zenici.

Tko garantira da će nama nama u Soli biti za godinu-dvije bolje nego Hrvatima u hrvatskim selima otete Posavine? Polako i tužno - treba se vratiti na naša ognjišta u otetoj Posavini. Vraćanje treba proglasiti patriotskim činom kao što je obrana domovine.

A. Lj.

KARDINAL VINKO PULJIĆ O DAYTONU

Sudionicima skupa u Dubrovniku na temu "Nasilje prema migrantima u Europi" što je održan od 23. do 26. studenoga 1995. u organizaciji Vijeća biskupskih konferencija Europe, govorio je nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, koji se osvrnuo na prilike u BiH i mirovni sporazum u Daytonu. "Moram, na žalost, reći da ovaj potpisani mir nije pravedan, ali je njime ipak postignuto to da je prestalo krvoproliće".

Kardinal je, uz ostalo, naglasio da je postignuti mir nepravedan jer je njime ozakonjeno provedeno etničko čišćenje i potkrijepio to činjenicom da je najveća nadbiskupija u BiH na pragu uništenja, jer, od 528.000 katolika koliko ih je bilo prije izbijanja rata u njoj još ih je ostalo oko 200.000. (N. B. Uz Vrhobosansku nadbiskupiju u BiH postoje još dvije biskupije: Banjalučka i Mostarska. Gore navedeni podaci ne odnose se na ove biskupije).

Kardinal Puljić je upozorio da daytonskim sporazumima međunarodna zajednica spominje i bosanske Muslimane i bosanske Srbe koji žive u Sarajevu, a ne spominje Hrvate, iako se zna, da je Sarajevo uvijek bilo sjedište bosanskih Hrvata. Želimo živjeti i preživjeti i biti prepoznatljivi kao što smo uvijek bili prepoznatljivi kroz povijest, a ne želimo živjeti tako da budemo uništeni. Zatim je zaključio kako, nakon daytonskih sporazuma, prijeti opasnost negiranja Katoličke crkve u BiH, posebice u Bosni, gdje postoji mogućnost da budemo živi pokopani.

J. N.

Božićna molitva mladog Argentina

ISUSE, DOĐI I U MOJU DOMOVINU

ISUSE!

Rekoše mi da se ti svakoga Božića ponovno radaš. No, čovjek bi morao povjerovati da je to zaista ludo! Zar ne vidiš što sve mi ljudi ne činimo: kad poslodavac iskorištava i vara radnika, kad službenik poduzeća izdaje svoga druga; kad liječnik ili odvjetnik iz nesreće drugih izvlači vlastitu korist, kad radnik čezne za udobnim životom pokušavajući zadržati dobro mjesto ne misleći na druge i ne osjećajući odgovornost za oslobođenje drugih; kad jedan narod podjarmiljuje drugi, kad vodimo rat protiv drugih naroda želeći pod svaku cijenu sačuvati svoje potrošačko društvo koje smo sami stvorili; kad nepravde ne opetizujemo, kad se ne udružujemo u borbi protiv izrabljivanja, protiv kočenja razvoja mnogih stvari i sprječavajući tako napredak naroda. I ti, ti želiš doći! Jednostavno doći!

Pitam se ne želiš li nam možda tim svojim tvrdoglavim postupkom nešto kazati:

da revolucija, koja nam je tako često na usnama, mora najprije započeti u našoj unutrašnjosti; da se ne radi samo o promjeni struktura, nego o tom da umjesto našeg egoizma raste ljubav; da prestanemo biti vukovi, da postanemo ponovno braća; da više ne gubimo gomile sati na križiranje, nego da se ozbiljno upustimo u osobno obraćenje, u takve društvene promjene, koje bi svim ljudima dale mogućnost kruha, obrazovanja, slobode i dostojanstva; da ti donosiš poruku, Radosnu Vijest, i da smo mi Crkva, Crkva koja želi služiti čovjeku. Ako je to tako, ako je to točno, Isuse, dođi onda k meni u moju kuću ovoga Božića. Dođi u moju domovinu. Dođi u svijet ljudi. No prije i iznad svega: dođi u moje srce!

(Jedan mladi Argentinac)

BOŽIĆNA ČESTITKA SVEĆENIKA VELEZUPE SOLI

Dragi vjernici, dragi župljani!

Ovih dana slavimo jedan od naših najljepših blagdana - Božić. Uz svu vanjštinu i vanjske oblike proslave, naša proslava bi bila prazna bez unutarnjeg preporoda i duhovne radosti. Jer Bog čovjeku radije pristupa putevima čiste, od grijeha oslobođene duše i srca. To najbolje pokazuje Isusova majka Blažena Djeвица Marija. Prisjetimo se kako je anđeo Gabrijel u svom pozdravu opisuje: "Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin je s Tobom, blagoslovljena ti među ženama, blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus!!!"

Dakle, u ovom pozdravu imamo živi primjer gdje se Bog može nastaniti. Prisjetimo se toga uvijek kad molimo ovu divnu - Pozdrav - molitvu.

Znači, treba biti u milosti Božjoj, tj. bez grijeha, onda ćeš biti blagoslovljen i među ljudima i dostojan plodova Božje neizmjerne ljubavi.

Marija je na ovaj pozdrav i blagoslov odgovorila zahvalnom molitvom koju je Crkva prihvatila svojom vječnom himnom:

Veliča duša moja Gospodina i klikće duh moj, u Bogu mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo. Od koljena do koljena dobrota je njegova nad onima što se njega boje.

Iskaza snagu mišice svoje rasprši oholice umišljene Silne zbací s prijestolja, a uzvisi nezatne. Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne. Prihvati Izraela, slugu svoga, kako obeća ocima našim: spomenuti se dobrote svoje prema Abrahamu i potomstvu njegovom dovijeka.

Želimo vas podsjetiti da mi na Božić slavimo jednu od temeljnih istina naše vjere koju tako često na našim susretima i privatno ispovijedamo a to je: "Vjerujem u jednoga Boga Svemogućega Stvoritelja Neba i Zemlje, i u Isusa Krista sina njegova, Jedinog, Gospodina našeg koji je začet po Duhu Svetom i rođen od Marije Djevice..."

To je vjera koju mi kao Božji narod - Crkva ispovijedamo od svog početka. O tome nam svjedoče Evanđelje, o tome nam svjedoče naši pradjedovi.

Zato svaka svetkovina pa i Božić, za nas vjernike Kristove i apostolske Crkve prilika je za obnovu te iste vjere. A kad se vjera obnovi, tada poraste nada, koja se zajedno s vjerom slije u ljubav prema Bogu i bližnjemu. Bez ljubavi nema iskrene ni slave ni veselja.

Što je to što nam uzdiže vjeru, ufanje i ljubav u ovim danima? Jednostavan je odgovor. Božić je, kako kaže veliki katolički teolog K. Rahner, "jedna nepobitna činjenica da je "Bog u utjelovljenoj Riječi izgovorio svoju posljednju, najdublju i najljepšu riječ. Riječ koju On više nikada neće povući, jer je Božja Riječ i jer je ona sama Bog u svijetu. A ta Riječ znači: Ja te ljubim! Ljubim tebe, svijete, i tebe, čovječe".

Otajstvo Isusa (Ime Isus se prevodi sa dvije naše riječi: Bog spašava) velika je tajna koja je prisutna u svim generacijama postkristovskog razdoblja. Teško ju je shvatiti. Logično je to! Jer Otajstvo je Otajstvo! Čovjek se mora puno namučiti kako bi pristao uz ovu dogmu. Ali dogma nije nešto što ograničava spoznaju. Ona je samo izraz određenog duhovnog dometa jedne generacije, otvara vidokrug toj istoj generaciji. Otajstvo Isusa je nadilazilo i nadilazi najveće umove. Izbijale su velike rasprave i razdori. Tada je Duh Božji okupljao Crkvu na kon-

cile i usmjeravao je na trnovitom putu između ljudskih ograničenosti svih vrsta i Boga koji nas voli.

Sv. Ivan Apostol kaže: "Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina" (Iv 3,16).

Nalazimo se u teškom ratnom vremenu kad se preko nas kao Božje zajednice treba zaoriti poruka mira svim ljudima. Teško je govoriti i provoditi mir, pored tolikih rana što ih doživljavamo i koje nas bole.

Dragi prijatelji, ako Bog u Isusu hoće da je potrebna molitva za mir, onda se pomolimo! Ako Bog u Isusu kaže da je potrebno praštanje onda započnimo mi prvi! Ako Bog kaže da treba biti graditelj mira, onda za nas koji smo Kristi (krišćani) nema drugog puta!

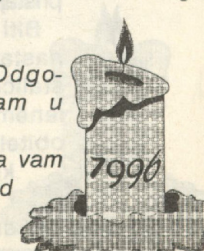
Ovih dana je potpisan i sporazum o miru u Parizu, pred

najvećim ovozemaljskim autoritetima. Nismo u potpunosti zadovoljni, ali mi smo oni koji moramo vjerovati Miru, pa makar prošli i kroz određene ljudske nepravde. Tamo gdje je mir, bit će i Bog, pa će i nepravde polako nestati.

Upravo će nam naš Božić u tome biti inspiracija. Predajmo se u ruke Božje "jer Bog će nagraditi one koji nepravedno trpe, a propast će put opakih". U tom Duhu vas pozdravljamo našim starim Božnjim pozdravom:

Čestit vam Božić i sveto Isusovo porođenje! Sretna i blagoslovljena Nova 1996. god.

Vaši svećenici N. B. Odgovorite nam u duši: - Čestita vam duša pred Bogom bila...

Dvadeset stoljeća u ovo doba godine mir je tema o kojoj se najviše govori. "Mir se svijetu najviše potkraj svakog prosinca pa i ove, 1995. godine. Imati mir, osjećati mir sa sobom, s bližnjima to je

ono stanje čovjekova duha koje je ideal i kojem svi težimo. Mir u ratu i mir u miru! To su nijanse mira što ih osjećamo i o njima razmišljamo tek kada prestane rat. Dok rat traje mi točno znamo kakav mir želimo, za koji mir molimo. I Bog usliši naše molitve. Daruje nam mir, Jaganjac Božji, koji oduzima grijeh svijeta! U vrijeme svoga Došašća, smiluje nam se i to se desi. Neočekivano, kao što se desio i nemir. I mi koji "Stojimo pred Njim i Njemu služimo", ostanemo stajati, zaustavljeni u čudu još jednog očitovanja Božije moći. Je li moguće da je slučajno baš sada potpisan mir?, lebdimo u našim mislima neizgovoreno pitanje. Jesmo li, poput tome, dobili ispruženu ruku da ju dodirujemo i uvjerimo se? Hoćemo li, kao Toma, konačno povjerovati? Možemo li, na kraju krajeva, početi upravljati molitve na neku drugu nakanu. Ili moramo još usrdnije moliti za onu drugu nijansu mira koji je sada u našim rukama. Taj mir u sebi, mir sa svijetom, naš je novi motiv i ono što nas u ovo vrijeme Božića mora zaokupiti.

Za Božić moramo, poput Boga, postati ljudi. Jer mi smo premalo ljudi. Previše smo masa kojom manipuliraju, a mi pristajemo na to.

Biti čovjek; nastaniti se u štatici Betlehema; čuti obitelji koje kucaju i traže smještaj u

našem gradu. Umjesto da se poučimo od žena-izbjeglica i s radošću u njima prepoznamo trudne tražiteljice štalice za smještaj, mi mrmrljamo svoje "civilizirane prigovore" - zašto radaju. Četiri godine Božić nas opominje konkretnom slikom žene koja traži smještaj za dijete što dolazi, a mi nemamo oči da vidimo ni uha da čujemo.

Stojimo u Božićnoj noći pred jaslicama i, nerijetko smo ganuti nad sudbinom djeteta i porođene žene, brižnog poočima i hladnog ambijenta. - Da smo mi bili u Betlehemu, sigurno on ne bi tako bio smješten - velikodušno razmišljamo. - Baš su okrutni ljudi Betlehema što ih nije raznježio plač promrzlog djeteta. Imamo mi priliku osjetiti Betlehem. Ako ga prepoznamo ove godine u svom gradu, bit će to početak našeg traganja za mirom u srcu i savjesti. Naša ponoćka imaće smisla, ako pored radnosnih pjesama u čast dolaska Boga-djeteta, navjestitelja mira, u njoj čujemo plač novorođenoga. Naše su Božićne pjesme vesele kajde i može djelovati protivurječno, nesukladno, u Božićnoj noći govoriti o plaču. Naše viđenje Betlehema uredili smo kako nama odgovara, pomalo idealizirano.

Međutim, i plača je bilo u Betlehemu. Betlehem se i "dogodio" radi onih koji plaču. To moramo znati prepoznati. Bogu se dogodilo progonstvo, stradanje, Bog je izbjeglica, beskućnik, patnik.

I u toj svetoj noći, u kojoj se zaustavila i počela povijest, završeno jedno, a počelo drugo vrijeme bilo je ljudi koji su požurili s darovima Bogu. Prvi dar triju kraljeva bio je Mir. Tada je počelo kršćanstvo, tada je započela vjera Mira i vjera Dobra, vjera Ljubavi. Dvije tisuće godina mi se vraćamo k izvoru prve Betlehemske noći. Bude godina kada spavamo i ponašamo se kao da Betlehema nema, izgradimo neki svoj Mir, na lažnim

temeljima, na pijesku koji prvi jači vjetar otpuše. A onda se nađemo u ambijentu štale kao prognanici, obespravljani. I učini nam se cijeli svijet nepravedan i uspavan. Sjetimo se Božića, pohrlimo Mu moleći, proseći, prikazujući mu svoja srca ojađena nemalom. Bogohulimo i pitamo se što je to, kakav je to Bog koji dozvoljava da ovoliko trpimo. Ne razumijemo o čemu se radi. A Božić dođe i svake godine ponudi svijetu priliku: majkama i očevima, mladima i djevojkama. Svakog prosinca, opomene na darove, na Mir koji nije samo fraza, koji ima svoju puninu značenja u nizu nijansi.

Imati prividan Mir, imati, dakle, stanje u kojem nema rata, tek je početak. Pravi Mir svatko u sebi izgrađuje. Sveti Ivani Evangelist ima jednu inspirativnu sliku: "I poslije toga, vidio sam veliko mnoštvo koje nije mogao nitko izbrojiti, od sviju naroda, koje je stajalo pred prijestoljem" (Otkr 7,9)

Mi sada stojimo u tom mnoštvu. Naš hrvatski narod Bosne, utisnuo se u to prijestolje. Puk Plehana i Foče, Cera, Sočanice i Dervente, Bukovice, Kuline, Bijelog Brda, Žeravca, Sijekovca, Brusnice, Koraca i Novog Sela, puk Brčkog, Krepšića, Gorica i Ulica, Bijeljine, Gradačca, Odžaka, Modriče i Bosanskog Šamca, Svilaja, Dubice, Mahale, Slatine, Tramošnica, Pećnika i Turija, puk Tišine, Pruda, Čardaka, Garevca i niza sela diljem naše Posavine.

Gdje je tamo sada naše mjesto? Na zemlji se ne snalazimo. Nisu nas razumjeli. Nismo uspjeli objasniti da želimo svoju kuću, svoju zemlju, svoju crkvu, svoju pjesmu: "Ni tko nema što Derventa ima, Plehan ima, ljepši je od Rima."

Znamo mi da nije ljepši, ali je drag, voljen i naš.

Željeli smo svoj mir, nadali se Božiću u Posavini. Sada nam kažu: "Veselite se! Vi to ne razumijete! Treba se radovati, došao je mir!" Mi stojimo pred Tobom koji "Bacaš silne s prijestolja, a

podigneš ponizne" i molimo Te da shvatimo Tvoju volju. Da shvatimo i prihvatimo. Molimo te za onaj drugi, teži Mir koji nam nitko osim Tebe ne može darovati. Budi uz nas ove svete noći! Rodi se na porušenim temeljima naših crkava, kreni s nama zajedno da Ti sve pokažemo:

Poslije ćemo ti povesti u dvorište, noseći ispred nas tvoje aureole žar.

I pri toj, od nebeskog sjaja svijetle, pokazat ćemo ti pusti naš hambar.

I staje prazne, u kojima se suše otkosi davni ko cvijeće na groblju.

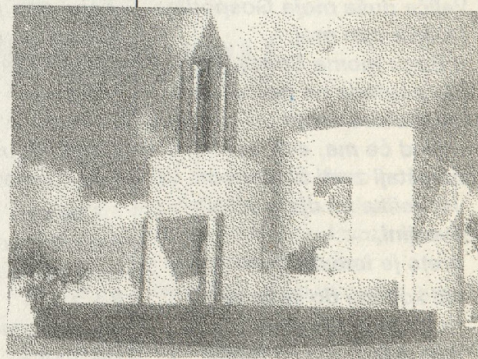
U ponoći tu dođu mrtvih konja duše. Čuješ ih, kako nevidljivu zob zbolju.

Pokazat ćemo ti i stado magle bijele, koje se provlači kroz živicu svježju.

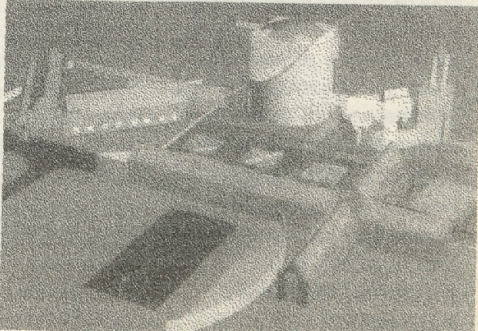
O Isuse, to naše ovce izgorjele, mrtve dolaze i u tor liježu.

Pomoć i potporu očekujemo ove noći. Ne paket "Caritasa" i ono što nam se daje kao milost i sadaka. Neka prestane poniženje koje se zove humanitarna pomoć. Gospodine Bože, kralju mira i dobra, Ti koji si nam darovao pamet i ruke, daj da svojom pameću i svojim rukama, na svojoj zemlji, priskrbljujemo svojoj djeci kruh naš svagdanji. Dođi sa svojim bičem i rastjeraj redove, ne griješnika nego očajnika koji su se već navikli na to ponižavajuće umirivanje savjesti. Daj nam noćas da postanemo ljudi. U našem Betlehemu nema štala, nema svratišta za nas. Pokaži nam što nam je činiti. Vрати nam ono za čime tek sada vapijemo poput žednoga u pustinji - **MIR!**

Marica Petrović

PLEHAN

Franjevački provincijalat Bosne Srebrene
A. Ferhatovića 338
71000 SARAJEVO
Tel/fax 071-664-185

Sa sastanka Uprave Franjevačke provincije Bosne Srebrene u proširenu sastavu, održanog u samostanu Svetog Bone u Visokom 13. i 14. prosinca 1995. godine, upućujemo javnosti

IZJAVU

1. Mirovni sporazum o Bosni i Hercegovini postignut u Daytonu smatramo doprinosom miru u našoj državi utoliko što stvara pretpostavke da se ona pitanja koja su dosad rješavana ratom - ratom koji je uzrokovao ubijanja, razaranja, raseljavanja - sada pokušaju rješavati na civiliziran način, političkim sredstvima.

2. Sam sporazum ne smatramo uopće pravim, konačnim i pravednim rješenjem, jer se u njemu više vodilo računa o interesima agresora nego žrtve, o interesima susjednih i drugih zainteresiranih država nego o onima kojih se on neposredno tiče: o narodima Bosne i Hercegovine kojima je taj mir najpotrebniji.

3. Potpise na daytonski sporazum u ime hrvatskog naroda u Bosni smatramo nelegitimnim, jer ih nije stavio nitko komu je hrvatski narod u Bosni povjerio pravo da ga zastupa.

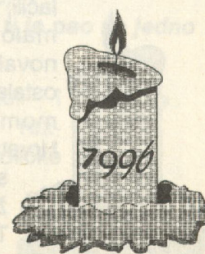
4. Sporazum smatramo nepravednim jer nanosi štetu Hrvatima u Bosni. Pritom ne mislimo samo na Bosansku Posavinu, koja je tek vrhunac i metafora svih nepravdi nanesenih bosanskim Hrvatima. Oni su otjerani sa svih područja koja kontroliraju Srbi, ali velikim dijelom i s područja koja kontroliraju Muslimani. Ne zaboravljamo i ne odobravamo ni progon drugih naroda s područja koja kontrolira hrvatska strana. Taj izgon Hrvata, ali i drugih naroda, službene politike svih triju naroda nastoje zacementirati nudeći im područja koja nisu njihova i onemogućavajući im da se vrate na svoja ognjišta. Takvu politiku ne možemo prihvatiti, a kamoli podržati, i zato izražavamo svoj ogorčeni prosvjed zbog manipulacije narodom za uskogrudne ambicije autokratskih politika. Zgražamo se zbog bezočna vrijeđanja hrvatskog naroda čak s najviših političkih mjesta, samo s namjerom da ti isti političari opravdaju nepravde koje su nanijeli vlastitom narodu.

5. Izražavamo najdublju sućut i solidarnost sa svima prognanima, iznevjerenima i nepravedno žigosanima. Spremni smo skupa s njima raditi na ostvarenju prava, pravde i dostojanstva svakoga čovjeka kao najdivnijeg Božjeg stvorenja.

6. U tom smislu mi bosanski franjevci svima obznanjujemo svoj od početka nepromijenjeni stav: da ostajemo u Bosni, da se vraćamo onamo odakle smo protjerani, da ne idemo ni na koje tuđe ponudene prostore. Ujedno pozivamo hrvatski puk iz Bosne da nas u tom postupno ali ustrajno slijedi.

U Visokom, 14. prosinca 1995.

F. Petar Anđelović
/Fra Petar Anđelović, provincijal/

GJUHLISTAN ĆE TEK PROCVJETATI

Mnogi eminentni dužnosnici naše teritorije družili su se sa hrvatskim strukturama teritorije Soli. Dolazili na Koncerte, mise, čestitanja i nestajali. Bešlaga ostaje i k nama dolazi. O Hrvatima u Tuzli ima stavove ali i stav: Gjulistan bez Hrvata ne bi lijepo mirisao.

Sretan Božić Bešlaga!

HG: Evo, dok razgovaramo, na televiziji je Pariz. Ugovor je potpisan, dolaze Amerikanci, krenulo je. Hrvatski Glasnik slavi treću obljetnicu. Naš list vas nije niti zaobilazio niti štedio.

Bešliagić: Meni je drago čuti da Hrvatski Glasnik izlazi tri godine, da se zapisuje ono što se događa. Što nije zapisano kao da se nije ni dogodilo. O meni nije uvijek pisano dobro, ali vam kažem da sam kritike mog rada u njemu uvijek uzimao kao dobronamjerne sugestije. Bilo ih je dosta i bile su instruktivne. Čast mi je što sam među prvima dao intervju Hrvatskom Glasniku.

HG: Sjećate li se kad smo Tuzlu koju uređuje i adaptira gradonačelnik Bešliagić, nazvali Gjuhlistanom - ogleđnom baščom za pokazivanje strancima.

Bešliagić: Priča o Gjuhlistanu tek sada dobiva na značaju. Ovdje, hvala Bogu, žive ljudi različitih vjera, nacija i uvjerenja, što je uvjet za dobro napravljen Gjuhlistan. On će u vrijeme koje dolazi silno procvasti.

HG: Hrvati su imali teških trenutaka u proteklom periodu: Desoluciju 115, grubu mobilizaciju, te prilično veliki broj odlazaka iz Tuzle.

Bešliagić: Da smo sa Sto petnaestom izdržali još samo dva mjeseca, da smo malo odugovlačili, da smo je malo preimenovali - ona bi ostala. Ali, nekim momcima na Hrvatskoj strani se jako žurilo. Transform

acija 115. HVO brigade je bila nametnuta i nije dolazila od nas već sa viših instanci. Ipak, bila je signifikantna upornost i beskompromisnost nekih ljudi sa hrvatske strane u namjeri da se brigada rasturi.

Međutim, uz pomoć ljudi kakav je fra Petar Matanović koji je okupio ljude i radio s njima na tome da ostanu - hrvatsko pučanstvo se zadržalo na ovim teritorijama. Napominjem da je bio veliki broj Hrvata u jedinicama Armije BiH.

HG: Kako vidite Tuzlu u novoj godini u novim uvjetima.

Bešliagić: Pakt je potpisan i to je prvi korak ka miru. U Tuzlu zasigurno ulazi veliki kapital, i državni i privatni odmah nakon uspostave mira. Pokazali smo svijetu da smo dobri ljudi - sada mu trebamo pokazati da smo dobri poslovni ljudi - biznismeni. U Novoj 1996. očekujem prosperitet. Ljudi će se razlikovati po sposobnostima u ekonomiji, kulturi i nauci. Mislim i na one koji su sada u Tuzli, i na one koji će se

Naš glodur, kada je saznao da je od strane narodnih povjerenika i gradonačelniku isključivana struja, uručio je gospođi Bešliagić prigodan božićni poklon

Selim Bešliagić, načelnik općine Tuzla

O meni nije uvijek pisano dobro, ali vam kažem da sam kritike mog rada u njemu uvijek uzimao kao dobronamjerne sugestije. Bilo ih je dosta i bile su instruktivne. Čast mi je što sam među prvima dao intervju Hrvatskom Glasniku.

vratiti u Tuzlu. Želja mi je da uspostavimo odnose povjerenja.

HG: Mi Hrvati, kao narod u manjini ovdje, jače smo izloženi negativnim efektima rata. Treba nam sada pružiti više pažnje.

Bešliagić: Potpuno vas shvaćam, ali i vi trebate imati u vidu onu narodnu: "teže preteže".

Mi smo se u ratu morali baviti velikim brojem poslova koji nam i ne pripadaju. U 1996. ćemo više pažnje posvećivati građanima, prema tome i Hrvatima. Treba raditi za građane Tuzle i dati svima iste šanse.

HG: U vašoj konstituciji ima dosta Hrvata. Oko Bešliagića ih je uvijek troje, četvoro - a dobili smo samo dvije učionice za novu Katoličku gimnaziju.

Bešliagić: Katolička gimnazija nam je potrebna. Ali ja ne mogu ukinuti Osnovnu školu da bih otvorio Gimnaziju. Iza vas stoje jake organizacije. Učinit ćemo sve sa naše strane da u što kraćem roku napravimo novu zgradu Katoličke gimnazije u Tuzli.

HG: Imate li još nešto poručiti čitateljima Hrvatskog glasnika.

Bešliagić: Svima koji se raduju Božiću želim čestitati taj veliki kršćanski blagdan i poželiti im mir i sreću u novoj, 1996 godini.

Lj. Aždajić
Photo: Slavko Zabuš

Hrvatski Glasnik, prosinac 1995.

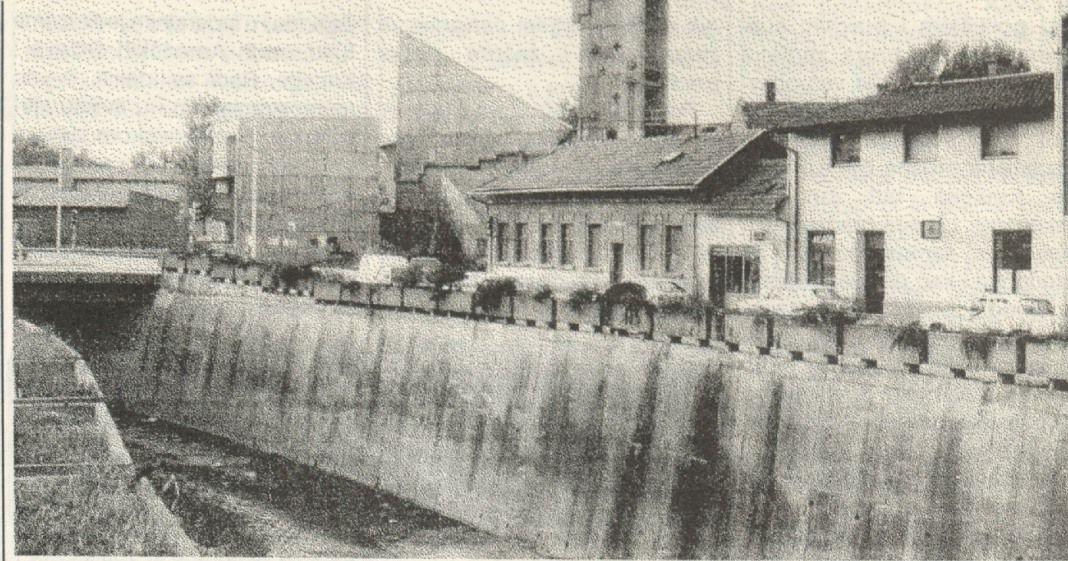
"VI STE SOL ZEMLJE"

Tuzla dočekuje svoj četvrti ratni Božić. Naučili smo se siromašnim slavljinama, susretima na kojima smo se upoznavali i zbližavali onako kako to nikada ne bismo u miru. Naše Božićne pjesme, u ove četiri godine, odjekivale su u preplašenim i zbunjenim srcima ljudi izgubljenih u bespuću naše povijesne zbilje. Nije u njima bilo poze i laži. Nitko se nije ustručavao dirljivih riječi i suza. Bili smo djeca Božja u pravom smislu te riječi. Svjesni smo da je među nama bilo onih koji su se samo u jednoj ili dvije godine uključili u proslavu Božića. Prelazeći preko toga i radujući se što nas je u te dvije godine bilo toliko, mi vidimo da nas rat, i u ove dvije zadnje godine, još uvijek drži na okupu. I kada rat stane, kad opet u crkvi ostane onaj broj ljudi koji su tu uvijek osjećao kao kod kuće, rado ćemo se sjećati vremena kad smo se Božiću radovali svi mi sa katoličkim i hrvatskim imenima, bez obzira koliko se razlikovali u uvjerenjima i vjerovanjima.

Rat je zapravo stao, ali mir nije došao. Mir su propisali i potpisali. Mi koji smo svjedoci svemu što se ovdje događalo, znamo tko nam može pružiti pravi Mir i mi Mu se s povjerenjem obraćamo. Mi Mu se radujemo, mi Mu pjevamo i klanjamo Mu se. Mi ljudi iz grada Soli, mi što smo sol zemlje.

Tuzla o Božiću 1995. godine neće izgledati drugačije nego '94, '93. ili '92.

Njezine ulice neće biti nakićene, izlozi neće biti urešeni. Nema čestitki, nema purećeg mesa, a i za prasetinu ćemo se morati gurati. Nije bilo puno bolje ni prije rata. Sada mi možemo sami misliti o svojim Božićima. Naša je domovina prihvatila mir i "upisala se" u Europu. Europa drugačije izgleda za Božić. Ne možemo i nije pristojno zavirivati u europska srca, ali ulice, domovi, izlozi i svaki kutak Europe, dočekuju Božić onako kako treba. Pogledajmo u svoja srca. Što mi možemo učiniti da božansko dijete dođe u grad Soli dočekan s radošću i počašćen? Kao i svake godine, mi ćemo urediti svoje domove i svoje crkve. Naši će se ljudi svečano

odjenuti i u velikim povorkama krenuti na misno slavlje pod imenom ponoćka. Zvonit će zvona. Naša draga zvona što su nas svo vrijeme rata okupljala u tuzalnskim župama! Ona su hrabrila naša srca i upozoravala da smo još ovdje. "Kao neka vječna glazba", rekao bi pjesnik. A naš grad će, kao i svake godine, gledati začuđeno i budno u to čudesno događanje. Poput postidehog domaćina kojem stiže iznadan ugledni gost, Tuzla će po strani, stidljivo, praveći se nevjšto, po tko zna koji put, propustiti svoju priliku. Tome mora doći kraj, jer gost ne stiže iznenada. Svi oni koji ovih dana govore o Novoj Godini, prešutkujući veliki blagdan što prethodi tom manje značajnom blagdanu, moraju otvoriti svoja srca Božiću, ili će ih pregzaiti vrijeme. Europa od nas očekuje da slavimo Božić. Grad Tuzla će to znati i htjeti. Tuzla je sol zemlje. To mora biti naglašeno. Ne tiho, ne po strani i stidljivo. Već otvoreno, jasno, transparentno. Dijete se rodilo 25. prosinca. Dali su ga obrezati 1. siječnja. Zar se rođenje u korist obrezanja može prešućivati? Ne smijemo se zadovoljiti samo našim Božićnim blagovanjima, posjetima i usmenim čestitkama. Hoćemo uredan grad za ovaj svečani dolazak. Mi ćemo, poput našeg bosanskog pjesnika Nikole Šopa, odvesti maloga Boga

pa to je Bosna, ti to znaš. - Pjeva Šop, dočekujući Isusa u svom malom bosanskom gradu. Mi ćemo reći: "Isuse ovo je Tuzla, ti nju znaš. Nemoj previše od nje očekivati. Mi ćemo Ti ove godine otvoriti svoja srca. Kao i svaki put, naše će sestre urediti jaslice, Crkveni zbor će pjevati radosni Božićni "Svim na zemlji mir veselje", svećenici će držati svećane pozdravne propovijedi dobrodošlice. Bit će koncerata u povodu tvog rođenja, bilo je darova, osobnih i karitativnih. Ove će godine naše molitve biti zahvale za život koji si nam darovao i sačuvao. Za domovinu koja je ranjena i oskrnavljena. Posavina je naša rana i naš bol:

Koji neka nam umnoži vjeru!
Koji neka nam utvrdi ufanje!
Koji neka nam usavrši ljubavi,
Molim u tvom "Ružariju". Naše je

ufanje tvrdo, ono nije poljuljano. Mi ne prestajemo moliti.

Snaga djeteta je temelj čovjekove snage. Isusu je božansko dijete pa, uz nevinost i čistoću razigranog djeteta, ima i moć i snagu svemogućega Boga. To je Božić. To Tuzla mora osjetiti i pokazati da osjeća. Po prvi put, ove godine osdamdeset petero djece, naših gimnazijalaca, imat će Božićno ferje kako se to slavi diljem Europe. Sjetimo se svojih Božića koji su "padali" u radne dane i "informativnih razgovora" koje smo imali ako smo se usudili ostati kod kuće. Ipak se, znači, Tuzla za Božić ove godine razlikuje po nečemu. Veliki broj mladih ljudi slavit će Božić drugačije nego do sada. Mladih ljudi i njihovih profesora! To je ovogodišnji Božićni dar malom Isusu. To je veliki dar. Slijedeće godine bit će još veći. Ispred svoje Gimnazije, okitit ćemo borove i svi će nas prepoznati. I ne samo po tome. Pjevat ćemo Božiću, prirediti manifestacije i biti Europa:

"I koji put, kad magla bude sniježna sipala na tvoje sveto ruho, stavi (ćemo) ti na glavu, sasvim nježno, oreol, koji ti je pao na jedno uho!"

Mi đaci i profesori tuzlanske katoličke Gimnazije!

Marica Petrović

Marica Petrović

Marica Petrović

Marica Petrović

OMBUDSMAN U USTAVU FEDERACIJE

U političkim i pravnim sustavima većeg broja zemalja zapadne demokracije već odavno je uspostavljen i uspješno funkcionira poseban institut ombudsmana, organa, čija je primarna funkcija biti čuvarom zakonitosti i prava građana. On djeluje kao samostalno tijelo, ali istodobno i kao dio cjelokupnog pravnog i političkog sustava. Time se, u međusobnoj koordiniranoj aktivnosti većeg broja organa i institucija suvremenog demokratskog društva, proširuje, produbljuje i štiti osjetljivo područje ljudskih prava i sloboda.

Nakon što je Bosnu i Hercegovinu priznala za samostalnu i suverenu državu i primila je u Organizaciju ujedinjenih naroda, ne pruživši joj učinkovitu zaštitu od agresije, međunarodna zajednica pokušava, djelomično uvažavajući novonastalo stanje i rezultate agresije, unutarnje ustrojstvo ove države uspostaviti na razini visokih standarda građanskih prava i sloboda. Kako bi to bilo nemoguće bez odgovarajućeg mehanizma, posebno ako se ima u vidu vrlo komplicirano stanje međuetničkih i međuljudskih odnosa, ustanovljen je institucij ombudsmana.

Pojam i postanak

Ombudsman je riječ stranog podrijetla. Tek enciklopedijske stručne publikacije daju njena deskriptivna objašnjenja. Jedno od njih kaže da je ombudsman "funkcioner koga u pojedinim buržoaskim zemljama bira parlament sa zadatkom vršenja nadzora nad radom organa uprave i javnih službi".

Prezentiranu definiciju smatramo prilično jednostranom i nepotpunom. Bez namjere da damo sveobuhvatnu definiciju, kojoj se ne bi moglo prigovoriti, bit će dovoljno ako kažemo da je *ombudsman* dužnosnik koji se u pojedinim demokratskim zemljama bira radi vršenja nadzora nad radom organa državne uprave i jav-

nih službi s ciljem ostvarivanja zakonitosti i zaštite prava građana.

Postanak ombudsmana nije vezan za određeno vrijeme ili za određeni sustav vlasti. Uvjetovan je dvostrukim razlozima s jedne strane, potrebom nositelja vlasti da ona bude što više *demokratizirana* i, s druge, potrebom građana da, živeći u demokraciji i

Imenovani su sljedeći Ombudsmeni:

- Gospođa Branka Raguž iz reda hrvatskog naroda;
- Gospođa Vera Jovanović, iz reda ostalih;
- Gospodin Esad Muhibić, iz reda bošnjačkog naroda.

slobodi, maksimalno ostvare sva svoja prava koja im ustav daje i jamči.

Podrijetlo ombudsmana u vezi je s nekim institutima vlasti u staroj Kini, antičkoj Grčkoj i Rimskoj Imperiji. Vlastodršci, svjesni potrebe nadzora nad izvršavanjem vlasti, a s obzirom na prava građana nad činovnicima u cjelokupnoj hijerarhijskoj strukturi vlasti. Svjesni da sami ne mogu "imati tako velike oči da sve vide, i uši da sve čuju", birali su i postavljali odane pojedince da promatraju ponašanje činovnika i slušaju pritužbe građana, da ih o tome izvještavaju da bi poduzimali mjere radi zaštite podanika.

Dakle, osnovni smisao njihova posla bio je saznati što narod misli o pojedinim činovnicima ili o upravnoj vlasti uopće, kako se ostvaruju prava građana i kako otkloniti greške, a vlast učiniti boljom i građane zadovoljnijim i privrženijim vladaru. U staroj Kini to su bili *mandarini*, u antičkoj Grčkoj *efori*, u Rimu *plebejski tribuni*.

Može se zaključiti da je ombudsman nastao u dobroj namjeri: da se približe vlasti i puk, da se dosljedno realizira slovo ustava i zakona i da se demokratizira država i društvo. Zato svaki demokratski i suvremeni sustav vlasti ima potrebu ustanoviti, podržati i razviti takav ili sličan demokratski institut političkog i pravnog sustava.

Ombudsman je prvi put uveden u Švedskoj, 1809. godine, kasnije i u Finskoj, Danskoj, Norveškoj i Velikoj Britaniji, te na Novom

Zelandu i u federalnim jedinicama Sjedinjenih Američkih Država i Kanade. Radi se, dakle, o vrlo rasprostranjenom i u svijetu afirmiranom demokratskom tijelu, s vrlo izraženim i precizno određenim ingerencijama glede ostvarivanja prava i sloboda građana, u društvima utemeljenim na postulatima demokracije i slobode.

Dosadašnje iskustvo Bosne i Hercegovine

Ombudsman se prvi put uvodi u pravni sustav Federacije Bosne i Hercegovine. To je tijelo koje kod nas predstavlja ustavnu kategoriju, iako ombudsman u svim zemljama nije ustanovljen ustavom, već u više slučajeva nižim pravnim aktom, zakonom. Primjerice, ombudsman je u Švedskoj, Finskoj i Danskoj ustanovljen ustavnim odredbama, a u Velikoj Britaniji, na Novom Zelandu i u Norveškoj utemeljen je zakonskim propisima. Ombudsmana u nekim zemljama bira neposredno parlament, npr. u Finskoj, Danskoj i Norveškoj. Ipak, nailazimo i na drukčija rješenja. U Švedskoj ombudsmana bira posebno parlamentarno tijelo, na Novom Zelandu generalni guverner, a u Velikoj Britaniji monarh. Sve ovisi kakva mu je uloga i značenje, te kome je odgovoran. Budući da je u većini zemalja za izbor i razrješenje ombudsmana ovlašten parlament, logično je da je i on odgovoran parlamentu. Iz tih razloga ombudsman nema ni u jednoj zemlji bilo kakvih ovlasti u odnosu na rad centralnog predstavničkog tijela, koje ga bira i razrješava.

Ombudsman je primarno čuvar prava građana. Ombudsman djeluje uglavnom u parlamentu, nalazi se na čelu malog aparata, u kojemu ima zamjenika i manji broj stručnih suradnika. Uopće se smatra da ombudsman ima dvostruku ulogu. S jedne strane, i primarno, čuvar je

i zaštitnik prava i sloboda građana. Štiti njihovo dostojanstvo, prava i slobode, zajamčene Ustavom i ustavima pojedinih kantona. On se radi toga i ustanovljava. Prema tome, ombudsman postoji radi osiguranja odgovarajućeg položaja čovjeka kao pojedinca, kako bi se u stvarnosti doista realizirala sva prava koja ustav zajamčuje čovjeku, građaninu. On je okrenut pojedincu i onim sitnim, ali brojnim, povredama njegovih prava i sloboda koje mogu imati snažan utjecaj na formiranje nepovoljnog položaja čovjeka u društvu i biti razlogom njegova nezadovoljstva, raznih frustracija i javnih demonstracija. S druge strane, ombudsman je u službi države i društva gdje svojim radom pridonosi poboljšanju demokracije, zakonitosti i pravčnosti. Na taj se način u njegovoj funkciji spaja individualni interes pojedinca i države koja želi imati demokratski pravni i politički sustav vlasti i civiliziran osjećaj za čovjeka i građanina. Samo takva vlast može računati na dugoročnu opstojnost. Zato je rad ombudsmana u podjednakom interesu građanina, s jedne, i javne vlasti, s druge strane.

Ustanovljenje funkcije ombudsmana neposredno proizlazi iz preambule Ustava u kojoj se kaže da su narodi "odlučni da osiguraju punu nacionalnu jedinstvenost, demokratske odnose i najviše norme ljudskih prava i sloboda". Oni to čine u uvjerenju da "demokratske institucije temelje na poštivanju ljudskih prava i sloboda najbolje ostvaruju međusobni sklad između sebe i svojih zajednica". Bez ombudsmana takvi se ciljevi sigurno ne bi mogli u potpunosti ostvariti.

Polazeći od tih spoznaja, u Ustavu Federacije se kaže da je ombudsman dužan "štiti ljudsko dostojanstvo, prava i slobode zajamčene Ustavom", djelovati na "otklanjanju posljedica povreda tih prava i sloboda, a posebice posljedica etničkog čišćenja". U toj je odredbi izrečeno bitno opredjeljenje ustavotvorca što želi postići i zašto se uopće uvodi institut ombudsmana.

Prava ombudsmana, kojima se može koristiti u svakom trenutku i

BOSNE I HERCEGOVINE

Načela i svojstva

Iz Ustava Federacije proizlaze četiri bitna

na svakom mjestu, zaista su velika. To je najbolje jamstvo da će svoje dužnosti obaviti pod uvjetom da se stvore sve relevantne društvene pretpostavke i okolnosti njegova nesmetanog rada. Prava su mu:

- pokretati postupke pri nadležnim sudovima,
- intervenirati u postupcima koji su u tijeku,
- koristiti pomoć pravosudne policije u svim slučajevima, kada to ocijeni potrebnim,
- birati jednog ili više zamjenika, uz pristanak predsjednika Federacije.

Osim tih prava Ustav ombudsmanu dopušta da, po vlastitoj procjeni, može i:

- ispitivati djelatnost bilo koje ustanove Federacije, kantona ili općine,
- ispitivati bilo koju ustanovu ili osobu koja bi negirala ljudsko dostojanstvo, prava ili slobode, uključujući slučajeve etničkog čišćenja ili njegovih posljedica,
- u bilo koje vrijeme bilo kojem organu Federacije, kantona, općine ili međunarodnom tijelu podnijeti posebno izvješće ako to ocijeni potrebnim,
- pregledavati sve službene i tajne spise, sudske i administrativne,
- zatražiti suradnju bilo koje osobe radi pribavljanja relevantnih informacija, isprava i spisa,
- biti nazočan sudskim i upravnim saslušanjima, te svim drugim sastancima,

- stupiti na bilo koje mjesto gdje rade osobe lišene slobode,

- prekontrolirati mjesto gdje se nalaze ili rade osobe lišene slobode.

Iz prezentiranih ustavnih rješenja saznajemo da ombudsman ima značajne ovlasti, koje mu daje Ustav Federacije, kako bi svoju temeljnu dužnost zaštite prava i sloboda građana obavio uspješno. Ako za to u Federaciji Bosni i Hercegovini budu stvoreni potrebni opći uvjeti i društvene pretpostavke, može se očekivati da će ova nova institucija opravdati svoje utemeljenje.

Obveze ombudsmana proistječu iz njegovih prava, a primarno se sastoje u sljedećem:

- svuda i na svakom mjestu štiti ljudsko dostojanstvo, prava i slobode,

- djelovati na otklanjanju posljedica povrede prava i sloboda čovjeka i građanina,
- posebice, poduzimati mjere za otklanjanje posljedica etničkog čišćenja,
- čuvati tajnost informacija i poduzimati mjere zaštite onih koje zahtijevaju tajnost,
- jednom godišnje podnijeti izvješće predsjedniku i dopredsjedniku Vlade Federacije, predsjednicima kantona i KESSU,
- donijeti Statut o organizaciji rada i načinu obavljanja dužnosti, te ga objaviti u službenim novinama.

načela kojih se ombudsman dužan pridržavati u svom radu i postupcima, a to su:

- *Načelo zakonitosti, koje podrazumijeva postupanje sukladno Ustavu, zakonima i normativnim aktima;*

- *Načelo moralnosti i pravednosti, koje podrazumijeva da se ombudsman u svom radu mora rukovoditi normama općeljudskog morala i vladajućeg morala sredine u kojoj djeluje;*

- *Načelo samostalnosti i neovisnosti, koje podrazumijeva potpunu samostalnost i neovisnost u obnašnju funkcije koju vrši i zabranu miješanja drugih osoba ili državnih tijela u rad ombudsmana;*

- *Načelo suradnje, koje zahtijeva kooperativnost prema drugim ombudsmanima, državnim tijelima i pojedincima koji zatraže intervenciju ombudsmana u cilju zaštite vlastitih prava i sloboda.*

Temeljna svojstva ombudsmana mogu se ukratko izložiti u nekoliko bitnih elemenata. On je organ parlamenta, koji ga imenuje, ali sve konzultacije u svezi s njegovim izborom vrši predsjednik Federacije. Ombudsman vrši nadzor nad radom organa uprave, s obzirom na ostvarivanje i zaštitu prava i sloboda građana. Samo je jedan od brojnih mehanizama nadzora i svojim radom ne dovodi u pitanje druge oblike nadzora nad radom organa državne uprave. Ne može mijenjati ili ukidati akte organa uprave, već može i treba drugim nadležnim tijelima davati savjete, preporuke i mišljenja, ukazivati na greške, tražiti uklanjanje nedostataka i podnositi zahtjeve za kažnjavanje krivaca. To je organ kojemu se građani mogu jednostavno i lako, bez osobite procedure i troškova, obratiti ako smatraju da su ugrožena neka od njihovih prava, a to svojstvo smatramo posebno značajnim.

Specifičnosti ombudsmana u Bosni i Hercegovini

Ustav Federacije predviđa neke specifičnosti koje, koliko nam je poznato, ne postoje u drugim zemljama.

Prvo, u drugim je zemljama jedan ombudsman, a ovdje se predviđaju tri. Razlog je tome, vjerojatno, u činjenici što je ostvarivanje prava građana bitno povezano s njihovom nacionalnom pripadnošću. Kako se, stoga, ne bi mogla očekivati puna objektivnost, predviđeno je imati vlastitog ombudsmana, koji će, svaki, raditi odvojeno. Po odobrenju Vlade, svaki od njih imao bi urede u cijeloj Federaciji, organizirao bi ih prema vlastitoj procjeni, odobrenim sredstvima, i s potrebnim brojem suradnika.

Drugo, u nekim dokumentima, kao što je, primjerice, Okvirni sporazum o Federaciji, predviđeno je da će KESS imenovati javnog pravobranitelja (ombudsmana) iz svakog naroda. Koliko nam je poznato, bio bi to prvi slučaj da ombudsmana imenuje neko međunarodno tijelo.

Treće, u izvršavanju svoje temeljne zadaće, ombudsman će kao zaštitnik i čuvar prava građana, za razliku od drugih država, ovdje otklanjati već nastale i sprječavati nove posljedice etničkog čišćenja. S obzirom na veliki broj slučajeva etničkog čišćenja i teško stanje poslije ratnih sukoba, u kojima su pogažena gotovo sva ljudska prava, bit će vrlo teško provesti taj zadatak na terenu. A Ustav predviđa da "sve izgubljene i progananci imaju pravo na slobodan povratak domovima svojega podrijetla", te da sve osobe imaju pravo "na povrat svekolike imovine koju su lišeni tijekom etničkog čišćenja, te naknadu svekoliko imovine koja im se ne može povratiti".

Uvođenje ombudsmana u pravni i politički sustav Federacije Bosne i Hercegovine zaslužuje pozornost i ima svoje puno opravdanje. Kao javni pravobranitelj velikih ovlasti i čuvar prava i sloboda građana, on je u međunarodnim razmjerima priznata i afirmirana pravno-politička institucija, koja svojim radom može obraniti i pospješiti mnoge druge pozitivne procese, te bitno pridonijeti afirmaciji pravnog i političkog sustava i vodećih snaga društva. Za to se, međutim, moraju stvoriti odgovarajuće pravne, društvene, političke i druge pretpostavke i uvjeti.

Dr. Božo Žepić, Pravni fakultet, Mostar

Sretan Božić i uspješna 1996. godina

DTS INGENIERY

PETAR MIJAČEVIĆ - HUMANIST I STOŽER ORGANIZIRANOSTI POSAVLJAKA

Ovogodišnje, skoro prošlo ljeto. U Rovinju, biseru hrvatskog turizma, turističkom šampionu Hrvatske, sve je naj, naj... Svi su dani ovdje lijepi, sunčani, ugodni. Lagani maestral donosi miris borovog raslinja. Sve je dogotovljeno za goste, turisti, koji su ove godine u nešto skromnijem broju posjetili Rovinju, kao i druga mjesta u Hrvatskoj. Zna se i zašto. U ovom, po svemu ugodnom danu, susreću se prijatelji i znanci, na obali, u kafićima, na prekrasnim i prostranim terasama. Mjesta ima za sve. Čak i ovdje, na krajnjem sjeverozapadu Hrvatske, nađu se i naši Bosanski Posavljaci. Gdje nas sve nema? Najbrojnije su obitelji Čovića, Vidakovića, Šubarića, Relotića, Mijačevića, Cvitkušića i dr. Većinom su prognanici, a neki su već riješili svoje stambene i poslovne probleme. Ovi krajevi svijeta su posebno podneblje i mentalitet vrijednih i poštenih, kakvi su i naši Posavljaci. Zato se brzo uklapamo u sredinu ovog dijela Istre. Svejedno, duša Posavska je ostala zauvijek ili do povratka ovamo, u "koridoru".

I tako, dok sam čakulao s jednom grupom naših Posavljaka, ovdje uz rivu, kao i uvijek, svakodnevno, bočno mi prilazi relativno mlad i otmjeno odjeven gospodin sa pozdravom: "Bog, susjede Ivane". Bio je to upravo gosp. Mijačević. Kakvo neočekivano i prijatno iznenađenje? Nismo se susreli cijelo vrijeme ovog rata. Odmah me pozvao na čašicu razgovora.

Gosp. Petar Mijačević, rođen 1946. godine u srcu Bosanske Posavine, Tramošnici Gornjoj, još daleke 1970. godine, sa svojom suprugom, otišao je na privremeni rad u Njemačku, poput mnogih naših Posavljaka. Motiv je ekonomske naravi, da u mladim godinama osigura sebi i svojoj obitelji dostojniji i ljepši život. Marljivim radom i štednjom, što inače krasi naše Posavljake, u Gradačcu je podigao obiteljsku kuću. Pravi kutak zapadne civilizacije i ljepote. Unutrašnji enterijeri, oprema, namještaj i tehnički uređaji, okoliš u cvijeću,

Posavski dah u gradu "Zmaja od Bosne". Svega toga sada nema. Susjedi smo. Svojim očima sam gledao gađenje naših kuća

sa bliskih brda zloglasnog uporišta četnika, Krečana. Nadomak dvadesetak metara od njegovog doma pala je tzv. luna i razorila ono što je bilo ostalo. Živo se gosp. Petar interesirao za sve. Mnogo toga je i čuo od naših Gradačaćana, koji su posjećivali njihov klub. Sa osjećajem gorčine i sjete, mnogo priča i pita. Gosp. Mijačević, sada već pomalo sjedih vlasli, inače bujne crne kose, primjetno uzdiše, jer nostalgija za rodnim ognjištem je jača od svega.

U Ebersbergu utemeljen Klub "Posavina"

Kada je četnički davao zaigrao oko naše Bosanske Posavine, gosp. Mijačević je na vrijeme ocijenio zlo, koje nam se spremalo. Uvijek privržen svojoj rodnoj grudi, nije se dao u očaj i čekanje prekriznih ruku. Shvatio je da se i u tuđini može uključiti, dati doprinos i pomoć našoj pravodnoj obrani. Svojom inicijativom naišao je na poklonike uključivanja u akcije prikupljanja pomoći za naše bojovnike i živalj. Odziv je bio brojan, kako među Hrvatima, tako i među Bošnjacima. Utemeljen je humanitarni, kulturno-sportski Klub "Posavina", čiji je predsjednik postao Petar Mijačević.

Razgovor o Klubu je prava tema. Za tako ozbiljne teme smo upriličili i posebno vrijeme. Zamolio sam gosp. Mijačević, da nam, u s vezi s Klubom iznese najbitnije činjenice.

- Klub "Posavina" broji preko 80 članova, Hrvata i Muslimana, uglavnom žitelja Posavine, Gradačaćana i ostalih simpatizera. Izvršni organ Kluba je Upravni odbor, koga čine: gops. Petar Mijačević, predsjednik, gops. Mustafa Okanović, zamjenik predsjednika, gops. Sadik Šehić, tajnik, te gospoda: Marijan Čerkez, Marijan Draganović, Osman Topčagić, Ismet Omerović, članovi. Blagajnik je gosp. Suad Omerović. Nadzorni odbor su: gosp. Matija Šarić, predsjednik, gospoda: Meho Mulahasanović i Tadija Marjanović, članovi. Klub je registriran kod njemačkih organa vlasti.

Pored humanitarne komponente, Klub djeluje na kulturnom i sportskom planu, okuplja i organizira naše Posavljake i zamljake da gaje svoju baštinu te organizira priredbe, svečanosti, sportske turnire i sl. Sve sa jednim osnovnim ciljem, da sačuvamo našu tradiciju i slavnu posvijest.

Najveći broj Posavljaka, kao i žitelja Gradačca, posebice bojovnika, za čije potrebe je i prikupljana pomoć kroz ovaj Klub, nije upoznat sa obimom i sadržajem donacija, koje su stizale ovamo. Gosp. Mijačević, sa obimnog spiska pomoći iznosi ono najbitnije.

- Posjedujem spiskove prikupljene pomoći našeg Kluba od pet pošiljki iz 1994. godine. Svaka od njih sadrži pomoć u obliku obiteljskih paketa i do 300 komada po pošiljki, tjestenine, na desetine tona brašna, ulja, šećera, higijenskih potrepština i dr. Z naše branitelje smo poslali preko 500 pari čizama, čarapa, odjeće. Ranjenim i invalidima smo putem donacija bolnici slali na desetine kolica, štaka, sanitetskog materijala. Općini smo kupili i jedan automobil. U kešu je u 1994. godini logistici Gradačca poslano 62.000 DM...

Dobro mi je znano da je Klub "Posavina" prikupljao i pomogao u naturi i novcima djelatnost Domovinske zajednice Bosanske Posavine u Zagrebu, jer sam osobno uzeo učešća u njihovom radu.

- Pored ostalih donatora, naš Klub je redovito i obilato slao donacije našoj Domovinskoj zajednici u Zagreb, a i u Orašje. Poznato nam je koliko naših prognanika i izbjeglice treba skrbiti, a da ne govorimo o ranjenicima, koji se tamo liječe i oporavljaju. I novčano smo im pomagali...

Pored navedenog, ovi vrijedni humanitarci, okupljeni i organizirani oko Kluba "Posavina" su i individualno pomagali naše nastradale bojovnike. Tako su za dvojicu naših momaka prikupili 3.000 DM. Kolika je humanost gosp. Mijačevića velika, govori i podatak da je jednom bojovniku i njegovoj obitelji dao osobni stan na korištenje, koji još nije ni uselio, u novogradnji.

Posebno su vrijedni uspjesi, što ih postigao nogometni klub "NK BH 91" čiji je osnivač, tko, nego gosp. Mijačević sa gosp. Borislavom Stjepanovićem iz Ivanjske, kod Banja Luke. Da su momci, Posavljaci bili vrsni sportaši dokazali su se i kroz svoj nogometni klub. Njihove vitrine su ukrašene peharima gradonačelnika Ebersberga kao i našeg Konzulata iz Münhena.

Svibnja ove godine Posavski klub "Posavina" je održao i svoju godišnju Skupštinu, na kojoj su bili nazočni,

Gosp. Petar Mijačević

pored gostiju iz drugih logističkih centara, i delegacija iz Gradačca. Skupština je počela pjesmom "Tramošnička zvona" a završena pjesmom "Sa Gradačca bijele kule". Na Skupštini se nadahnuto i pohvalno govorilo o radu Kluba i gosp. Mijačevića kao predsjednika. Najboljima je dodijeljena zahvalnica. Naravno, da je gosp. Mijačevića to zaslužilo i dobio. Ispred Skupštine dodijeljena je i Plaketa građanima Gradačca, kojom prilikom je gosp. Mijačevića, između ostalog, rekao:

- Posavski narod nikada nije želio tuđe, imao je svoje blago, svoju ravnu Posavinu, svoj zdrav razum i kroz svoju povijest je znao rasuđivati. Nismo ni svjesni koliko vrijedimo...

Povratak sasvim izvjestan

Gosp. Mijačević je pun duha i optimizma da će se Posavljaci vratiti na svoju ravnicu i on s njima. Ta zemlja plače za svojim ljudima, nje bez Posavljaka nema. Događanja i na bojnom i na političkom planu su sasvim povoljna i kreću se nama u korist. Ne može se povijest, tako duga i slavna, preko noći prekrapati na štetu jednog tako plemenitog Posavskog naroda, a nagrađivati agresor. Gosp. Mijačević misli ono što misle i ostali naši Posavljaci, da će povratak biti uskoro. Ali, neće se svi brzo vratiti, a neki neće nikada. Povratak nije samo događaj, već proces. Treba stvoriti što bolje uvjete življenja da bi se što više ljudi vratilo.

Jedno je sigurno, naši nekadašnji sugrađani "s druge strane" neće se vratiti jer su svjesni počinjenog zločina. Svejedno, Posavina će biti bez njih čišća, ravnija i plemenitija.

Prof. Ivan Cvitkušić

OD ODUŠEVLENJA DO OGORČENJA

Unatoč tome što je Posavina ostavljena neizvjesnoj međunarodnoj arbitraži, pripadnici 108. pješačke HVO brigade Ravne-Brčko čvrsto i budno ostaju na 18 kilometara crta bojišnice. Potrebna dodatna pomoć u traženju konačnog rješenja!

Neizvjesnosti usporavaju povratak

Augustin Ago MARIĆ, pomoćnik zapovjednika za sigurnost, ratnik, vojnik i časnik iz inata i po nuždi, također naglašava da je vijest o "Daytonskom sporazumu" saslušana i primljena sa dostojanstvenim mirom.

Bojovnik HVO-a negdje na majevičko-posavskoj bojišnici

- Točno ste zamijetili da sam vojnik, ratnik i časnik iz prkosa i po nuždi, a isti slučaj je i sa zapovjednikom Filipovićem. To znači da nismo profesionalci - časnici, ali smo dokazano uspješni ratnici, zajedno sa svim bojovnicima HVO-a. Rat nas je naučio što je čije raditi. Neke politika i političari rade svoje, a mi vojnici ćemo uraditi što nam se naredi i što je u našoj moći. "Daytonski mirovni sporazum" dočekali smo stojički i dostojanstveno, ali se svi zajedno nadamo pravičnom arbitražnom rješenju. Iako je bilo, ima i biti će intimnog nezadovoljstva, postignutim rješenjem, bitno je naglasiti

to da među bojovnicima 108. brigade HVO-a nije bilo odbijanja zapovjesdi, ostavljanja oružja, niti napuštanja crta bojišnice. Mada nema izravne veze sa "Daytonskim sporazumom", smatram uputnim naglasiti i činjenicu da su sve bolji odnosi između 108. brigade HVO i 21. divizije Armije BiH. Sve je manje

pokazali hrabrost i ratno umijeće najbolji su garant naše opstojnosti. Međutim, ako nema ljudi koji su ovdje živjeli, a ovdje otišli pred strahotama rata, i naša borba manje je vrijedna. Najgore je prošlo. Sada, ali i sutra potreban nam je svaki naš čovjek.

Nema novog ratovanja?

Marko AMIDŽIĆ, predstojnik odjela za prosvjetu, kulturu, informiranje i sport u Općini Ravne-Brčko optimist je glede "Daytonskog sporazuma".

- Na "Daytonski sporazum" ponajprije treba gledati na osnovici tvrdnje da je i najgori mir bolji od najboljeg rata, mada je jasno da nema dobrog rata. Možda sam prevelik optimist, ali, nakon pregovora u Daytonu i postignutog sporazuma ne bi smjelo biti novog ratovanja. Na platformi svega toga moramo tražiti dodatnu pomoć u traganju do konačnog, arbitražnog, rješenja Posavine. Vjerujem da će rješenje svih nejasnoća, nesporazuma i nezadovoljstva biti nadeno u međusobnim kontaktima zaraćenih strana. Ako je u Daytonu rečeno, napisano i potpisano da je Bosna i Hercegovina država u međunarodno priznatim granicama, onda bi sadašnje crte razgraničenja morale biti sporedna stvar. Sva nezadovoljstva vezana za "Daytonski sporazum" su mi jasna i ona imaju ljudski korijen, ali pitam svakog nezadovoljnika što je alternativa tomu. Brojna nezadovoljstva pojedinaca u biti su odnos spram osobnog stanja i položaja, a ne spram "Daytonskog sporazuma". Logički je očekivati da se kroz kontakte između zaraćenih strana omekšaju međusobni odnosi, a to znači brže i lakše dogovaranje o načinu življenja i suradnji u svim oblastima. Treba običnim ljudima omogućiti slobodu kretanja i onda će se međusobni politički odnosi brže i lakše riješiti.

Kao i mnogo toga što očekujemo nakon "Daytona", tako se i za Posavinu i Posavljake može reći da su na čekanju, a ljudski je nadati se pravičnom rješenju.

N. J. IVANOVIĆ

Svim vjernicima želimo čestit Božić i sveto Isusovo rođenje, kao i blagoslovljenu Novu 1996. godinu

RKT DEKANAT
Tuzla
Dekan Don Šimo Janjić

HAJKA

Paris, 14. prosinca 1995. CONFÉRENCE DE: PAIX SUR L'EXYUGOSLAVIE. Ce la FIN! Svi su se utrkivali ljepše govoriti, ljubaznij biti. Iskazana je zahvalnost velikoj sili (SAD), malo manjim silama (Rusiji, Engleskoj, Njemačkoj, Francuskoj) i glavnim malim silama (BiH, Hrvatska, SRJ). Uzroke rata, osim predsjednika Hrvatske i donekle SAD, nitko nije spominjao, a prijelomnicu KA ovome miru pogotovo.

Međutim, i maloj djeci je postalo jasno da su kola krenula nizbrdo (ka miru) kada je prvo "Bljesak" načeo, a "Oluja" dovršila san o Velikoj Srbiji. Sa rušenjem mita o srpskoj nepobjedivosti, narasle su nade, a sada i mogućnosti mira. Jasno je također, svima da "Oluja", kao generatora poraza velikosrpske politike, vjerojatno ne bi bilo (bar ne u ono vrijeme) da nije potpisana Splitska deklaracija. Ne bi, naravno, bilo ni naraslih krila Armije BiH posebice V. korpusa. Sada smo pri kraju, dogurali smo do 51,4 : 48,6. u korist Federacije BiH. Kako ćemo dalje, o tome smo čuli zakletve svih sa pariskog skupa, kako onih o čijim se glavama radi tako i od njihovih kumova. **Sretni i naroda na Balkanu, boljih i moćnijih nikad a nitko nije nije imao!** Kazali su, eto, kako dalje.

Svi ih izgleda, nisu čuli ili nisu htjeli čuti. Osobno sam mislio da će se potpisivanju, ne samo Općeg mirovnog sporazuma nego i Sporazuma o osnivanju Vijeća za odnose Hrvatske i BiH, svi doista obradovati, biti sretni i zadovoljni. Ali, da sotonja postoji i da se s njim stalno moramo natezati, dokazali su nam na TV BiH. Na sam dan potpisivanja ovih sporazuma organizirali su u udamom terminu razgovor sa predstavnicima parlamentarnih stranaka u bosanskohercegovačkom parlamentu. Po već ustaljenom običaju, predstavnika HDZ-a nije bilo. Zanimljivo je da je cijeli svijet konačno shvatio da se u ovom suludom ratu može izgubiti glava i da je vrijeme da prestane. TV BiH nastavlja svoj rat kao da se ništa nije dogodilo. Dovodit pred kamere one koji su tvrdoglavo, od početka rata zagovarali tezu po kojoj su za rat jednako krivi Republika Hrvatska, osobito

njezin predsjednik, i SRJ odnosno njezin vožd. Također. Nije se teško prisjetiti i što su sve ovi isti ili njima slični, u ovih tri i više godina rata, izjavili. Nisu se uopće promijenili. Naprotiv, cijela be-ha oporba "spajtašila" se sa sličnim u hrvatskoj oporbi i rat ne prekida. Šansu im je ovoga puta ponovno dala TV BiH. Svi mi koji smo i prije slučali i gledali djelimično smo do Splitske deklaracije i shvatali njihovu galamu i dreku na Hrvatsku. Poslije toga, sve što su izjavili, bilo je na štetu zajedničkih vojnih uspjeha Armije BiH, Hrvatske vojske i HVO-a. Zašto je to tako i tko iza svega toga stoji, jer ni jedna ni druga oporba niti su snažne niti hrabre, nekada će se saznati. Teško je povjerovati da su im ove večeri povod bile izjave bosanskohercegovačkih čelnika u stilu: "Bosni i Hercegovini je doista najteže, jer se nalazi u okruženju militantnih država" ili "Konačno su otklonjene velikodržavničke ideje država oko nas". Normalnom čovjeku teško je shvatiti i prihvatiti da je antihrvatska kampanja najžešće krenula upravo u trenutku najvećih zajedničkih vojnih uspjeha hrvatskog i bošnjačkog naroda. Dok su mediji u Hrvatskoj, koji su i za vrijeme sukoba Hrvata i Bošnjaka u središnjoj Bosni ipak bili nešto umjereniji, okrenuli ploču, TV BiH priču nastavlja i dalje. Glavni njeni protagonisti za napade na Hrvatsku, pored već ranije pomenutih oporba, su i izvjestitelji iz te iste Hrvatske. Da bude još gore, evo, angažiraju i članove najvišeg političkog tijela BiH i to one koje narod nikada nije izabrao. Svima je poznato kakvi su odnosi između Hrvatske i BiH bili do Splitske deklaracije. Njenim potpisivanjem, pružena je ruka u dobroj namjeri. No, poslije kratke euforije zbog uspjeha hrvatske savezničke vojske u zapadnoj i srednjoj Bosni (Hažifežović je stalno oponašao Mladena Delića uzvikujući: "Ama, ljudi, je li to

moguće"), sve je nastavljeno po starom. Izvjestiteljica TV BiH iz Zagreba, nakon samo nekoliko dana histerično uzvikuje: "Tuđman hoće suvereni jugoistočni dio BiH da mijenja za Prevlaku", "Kada će se u Drvaru i Jajcu pored hrvatske šahovnice zavijoriti i zastava sa ljiljanima" ili "Tuđman je prodao Posavinu i posavske Hrvate. Zbog toga na Markovom trgu protestira tisuće i tisuće Posavaca". Za to vrijeme su se tri savezničke vojske dogovorile da sve ostane kako jeste do okončanja ofenzive. Nitko nije imao vremena, ali je gospođi izvjestiteljici ipak trebalo objasniti da zastava HVO-a na sebi nosi grb kralja Tomislava, onoga istoga koji je zemlju Bosnu, ovdje blizu u brdima između Tuzle i Srebrenice, branio i obranio od Bugara. Malo poduke iz povijesti zemlje za koju se tako zdušno busa u prsa morala bi uzeti, ako pretendira da bude novinarka. Neka pođe u Kraljevu Sutjesku. Tamo će naći zabilježeno kako je 1963. na 500. obljetnicu pada Bosne, tisuće Hrvata katolika hodočastilo i žalili za svojom Bosnom i bosanskom kraljicom Katarinom, sada već i Blaženom, i za kojom, od njenog progona, mlade žene i djevojke do dana današnjeg nose crne marame. Saznat će da Hrvati doista nemaju ništa protiv zastave koja na sebi nosi simbole iz naslijeđa Šubića. Trebalo ju je, također, podsjetiti na obvezu objavljivanja onoga što je i sama mogla vidjeti u Zagrebu na Jelačića placu! Nije joj palo ni napamet da objavi kako je tamo stalno istaknuta velika ispisana poruka: "SLAVA BOGU NA VISINI I NA ZEMLJI MIR LJUDIMA DOBRE VOLJE U HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI!". Za objavljivanje nije joj se činilo uputnim ni to što se u svim crkvama diljem Hrvatske od početka rata i danas, na svakoj Svetoj Misi, hrvatski narod moli za mir u Bosni i Hercegovini, za napačeno Sarajevo i

Banjaluku. Mogla je naučiti nešto i od mladog urednika tuzlanske televizije koji realnost potpuno shvaća kada kaže "Nadahnuti "Olujom" u Krajini i Bihaću, borci II. korpusa Armije BiH su u nezadrživom protuudaru oslobodili Vozuću". Urednicima TV Kantona ni malo ne smetaju zastave pa središnji dnevnik HRT reemitira svake večeri. Toj hrvatskoj televiziji ne pada ni na pamet da razmišlja o zastavama u Ključu, Donjem Vakufu, Bosanskom Petrovcu, Sanskom Mostu. Ali, toj gospođi je, a danas se to i potvrdilo, bilo najvažnije što misli oporba u Hrvatskoj. Tu smo oporbu, kao i onu bosanskohercegovačku, osim ove večeri, čuli i prije. I u Tuzli nažalost. U TELERINU. Mora se priznati da se takvi izljevi mržnje od strane sudionika ovih tv emisija nisu mogli čuti ni na srpskoj televiziji. Gospodin čije prezime asocira na rudarstvo bez ikakvog ustručavanja kaže: "Posavinu je prodao Tuđman". Na zasijedanju republičkog parlamenta, jedan opet gospodin koji se predstavio kao član HSP-a 1861, tvrdi to isto. Uopće ne spominje da je njegov predsjednik svojevrmeno po Zagrebu na predizbornim mitinzima urlao: "Očistit ćemo sve putove do Drine, jer Herceg-Bosna je uvijek bila hrvatska, biti će ili je neće biti!". Zna se da je pri tome mislio na Bosnu i Hercegovinu.

Što se tiče Posavlja i krivnje Predsjednika Hrvatske, bilo bi doista zgodno da netko bez stupnjeva i maligna kaže tko to prodade Bošnjake u Posavlju ili u Podrinju. Odgovor jednog od sudionika razgovora te večeri kako je to nesreća i sudbina, ne može se prihvatiti. Načelnik Srebrenice tvrdi suprotno, također na televiziji. A, bilo bi još zgodnije kada bi netko mogao odgovoriti na pitanje "Kako to da predsjednik jedne države uopće može prodavati teritorij druge države". Odgovor je probao pronaći jedan drugi sudionik rasprave, koji, kao predstavljajući hrvatski narod u BiH preko svoje HSS stranke, a koji ni jednu hrvatsku riječ te večeri nije izgovorio. Strašno se čudio kako je to moguće. Pa, naravno da nije našao odgovor, jer to doista i nije moguće.

O Franji Tuđmanu još nešto. Da ga nema, valjalo bi ga izmisliti. Krivac mora postojati, ništa se ne događa bez krivaca. I Franjo Tuđman, dobro zna zašto se hajka digla na njega pa ni jednu priliku ne propušta da ne uzvikne: "Imamo SVOJU Hrvatsku!".

J.V.

Uz blagdane

SV. BARBARA PONOVRNO U KREKI?

Djeca je opet dozvoljeno da 5. prosinca navečer čiste cipele i čizmice i stavljaju ih sa ispisanim željama u prozore. Biskup opet hoda sa torbom darova po našim krajevima. Činio je on to i kada su mu branili, samo potajno. Dolazio je onima koji su njegove darove željeli. Sada opet korača javno i bez straha da mu Djed mraz ne ukrade torbu. I dolazi svima. Sv. Nikola se vratio. Hoće li i sv. Barbara opet sa rudarima u okna? U Hrvatskoj su joj ponovno otvorena.

Prva misa zornica ovoga Adventa, 4. prosinca, slavljena je premo želji jedne štovateljice sv. Barbare za sve mrtve i žive rudare Kreke. Oni koji su tog jutra bili u crkvi prisjetili su se vremena kada

su rudari diljem Bosne proslavljali blagdan svoje zaštitnice. Tuzlanskim su ostala samo sjećanja i mala kapelica u Moluhama. Ma koliko da je to bilo davno, jer 51 godina nije kratko vrijeme, nekima su sjećanja svježija kao da se događalo jučer. Jedan od njih kazuje:

"Blagdan sv. Barbare, zaštitnice rudara, proslavljao se među rudarima još za vrijeme Austrougarske i Kraljevine Jugoslavije. I tijekom II. svjetskog rata sve do 1944. Posljednja proslava je bila 4. 12. 1944. godine u vrijeme privremenog oslobodjenja Tuzle od strane partizana. Toga dana služena je po starom običaju sveta misa u maloj

kapelici na Moluhama. Misu je slavio fra Vjekoslav Šunjić, inače Kreševljak. Uz prisustvo rudara iz svih jama, njihovih poslovođa, s m j e n o v o d a , lagumaša. Nazočan je bio i direktor rudnika sa svojim osobljem. Što je vrlo zanimljivo na Misi su bili i svi predstavnici nove vlasti, brojni partizani, vojni lica u odorama, partizanski komandanti. Svirala je vojna glazba. Pucali su lagumi. Zakuska je bila iznad mogućnosti onoga vremena. Svi su se veselili, čestitki bezbroj". Bila je to posljednja proslava dana Zaštitnice rudara. Na inicijativu Jure Keroševića (iz Husinske bune), 1950. je za Dan rudara određen 21. prosinac. Nakon toga je otvoren i Dom rudara u Krevi, gdje se svake godine taj dan proslavljao. Sv. Barbara, kao iskonska zaštitnica, zaboravljena je. Njezin kip je iz kapelice na Moluhama sklonjen na tavan stare direkcije rudnika. O tom kipu naš sugovornik Ivica iznosi svoja sjećanja:

"Na tavnu direkcije rudnika, tadašnji sekretar gospodin Mehmedalija Džambić našao je kip. Poznavo je Jozu Vilica i priupitao ga: "Je li to sv. Barbara sa Moluha?" Rudar se nasmijao i odgovori: "Ja joj nisam na krštenju bio kao ni ti, ali bi to morao znati. Bio si 4. 12. 1944. na Moluhama kada smo njezin blagdan proslavljali skupa!"

Što je stvarno sa kipom sv. Barbare iz Moluha? Što je i s njenim kipom iz bolnice u Krevi? Naime u svim bolnicama gdje se liječio veći broj rudara kip sv. Barbare bio je neizostavan. Poznato je da je i u tuzlanskoj crkvi bio oltar sv. Barbare. On je sačuvan i na Tetimi je. Za kipeve ne znamo gdje su. Morali bismo znati istinu. Kakva god da je, istina je. Bila je bolna i agitacija po rudarskim oknima od strane Milenka Savića da rudari iskažu svoj protest i zabrane slaviti mladu misu fra Zvonimiru Josipu Bošnjakoviću, na prostoru tuzlanskog bazena. I to mi je Ivica ispričao: "Agitacija je bila nemilosrdna - Jozo Bošnjaković ne smije služiti Mladu misu u našem bazenu. Neka ide u Kreševu. Možda mu tamo dozvole. A što su

Sv. Barbara, zaštitnica rudara, 17. st.

sve njegovi roditelji doživjeli teško se može ispričati". Fra Jozo je hvala Bogu postao ono što su toliko željeli i on i njegova majka bez koje je rano ostao. Služio je svoju Mladu Misu u Sarajevu.

Moj sugovornik bio je doista zahvalna osoba. Obećao je još dosta toga ispričati ako bude trebalo. Svoja sam sjećanja na blagdan sv. Barbare obnovio i sa mojom prijateljicom iz Crkvenog zbora, Anom. Vratila su me u djetinjstvo. U crkvi sv. Barbare u Brezi gdje sam primljen u našu kršćansku zajednicu. Sjetio sam se i onoga koji me je krstio, vlč. Ladislava Gagulića župnika i kandidata za biskupa. Njega je u njegovom uredu 1946. jedna od sestara našla nad radnim stolom umorenog. I sad se pitam zašto. MOžda baš zbog toga što je tako revnosno slavio sv. Barbaru sa rudarima Breze.

Sve su ovo bolna i za dušu teška sjećanja. Međutim, u njima ima i radosti zbog siromašnog ali sretnog, djetinjstva. Bili smo tada mala djeca, sreću smo mogli vidjeti u očima svojih roditelja koji su silazili u rudarska okna preporučujući se sv. Barbari za sretan povratak ili dobru smrt. Ta sjećanja su nam danas potrebna. Radi budućnosti naše vjere i običaja. Vjerujemo da dolaze bolja vremena i nove demokratske vlasti. Sv. Nikola je već vraćen djeci. Sv. Barbara se mora vratiti rudarima Kreke, bar onima koji to budu željeli.

Josip Velle

Žena za sva vremena

SV. BARBARA

Sv. Barbara (blagdan 4. prosinca) jedna je od onih svetica kojoj "višak legendi" - a manjak povijesno utvrđenih podataka - nije ni najmanje zasmetao da postane izuzetno omiljena u narodu.

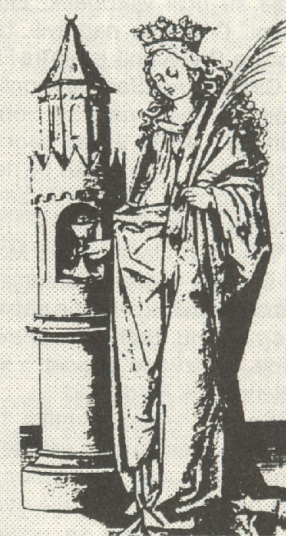
Štoviše, ta mučenica koja je živjela u III. st. (ne zna se sigurno je li to bilo u Egiptu ili u Nikomediji u Maloj Aziji) postala je jedna među 14 velikih svetih pomoćnika u nevoljama!

Ljudi je zazivaju kao zaštitnicu dobre smrti, aprotiv naprasen i nagle smrti u nesretnim slučajevima. Seljaci je od davnina zazivaju da umiri gromove i nevremena; rudarima je zaštitnica jer je njihov posao neprestano izlaganje pogibiji; u pomoć je zovu i vojnici - osobito topništvo, pa ljevači topova, pa vatrogasi... Prava "svetica od akcije"! Toliko se uvriježila u običnom narodu da čak ni u protestantskim zemljama - kada je reformacija "izbrisala" mnoge svece - sv. Barbaru nisu dirali.

Sva ta, neobična i brojna svetištva "vuku" voje tumačenje iz bogato razradene legende o sv. Barbari. Svetica je bila kći bogatog poganskog trgovca Dioskorusa. U svojoj silnoj roditeljskoj ljubavi prema Barbari on je znao "malo pretjerati" pa je tako dao podići ogromnu kulu - zatvor s dva prozora - u kojem su njegovu kćer dobro čuvali da mu je ne bi tko oteo i odveo... No, Isus ju je "odveo" a da iz kule nije ni izašla! I u svojoj tamnici nekako je čula za kršćanstvo i toliko se oduševila njime da je - dok joj je otac biona dugome putu - na kuli dala napraviti i treći prozor, jer kršćanska duša svjetlo prima s tri prozora - do Boga Oca, Sina i Duha Svetoga. Bijesni Dioskorus nije imao puno smisla za kćerkine arhitektonske zahvate pa ju je prvo iručio poganskim vlastima, a na kraju joj je sam odrubio glavu. No, i nakon kraja ima kraj: zloga oca je na putu kući sustiglo nevrijeme i munja ga je ubila.

Barbarin blagdan, uz to, vezuje se i uz razne adventske običaje, koji njezin lik dodatno osvjetljuju kao primjer prave vjere koja vječno cvate, svagda biva zelena i mlada... Negdje na njezin dan stavljaju žito u tanjuriće da do Božića izrasta zelena travica; u zemljama njemačkoga govornog područja na taj dan režu grančicu s trešnje i stavljaju je u vodu, na toplo, da do Božića procvjeta. Proljeće usred zime, kao svetač usred svijeta.

Glas Koncila

DRIJENČA U DUŠI, DRIJENČA U SRCU

Tko god ima želju da osjeti ljepotu i radost, bol i tugu, neka dođe u Drijenču.

Promatram popis iseljenih Drijenčana. Bože, koliko iseljenih, koliko prognanih, koliko nestalih u ovome ratu? Hoće li nekada netko prebrojati poginule? Koliko pitanja bez odgovora, koliko treba napora, muke, truda i vremena da se dođe u Drijenču? Na zadnje pitanje znam odgovor. Gradskim prijevozom do Doknja, a tada kamionom do Lovačkog doma. Put i vožnja od Doknja do Lovačkog doma ubij Bože, ali bolje se ciganski voziti, nego gospodski pješaćiti.

Majevice je ostala iza nas, kakvi ratni tragovi, strahote razaranja naročito po šumama, ovdje su doslovce svuda bile linije. Sada je linija pomjerena prema Piperima pa se sigurno može pješke doći u Drijenču. Dan je sunčan, Drijenča se kupa u sunčanim zracima na sjevernim padinama Majevice. Kakav prizor! Ljepota, poslije teškog puta. Sada možemo birati pravac za Drijenču: Perivoj, Brčine, Toljaci...

Od Bučja na istoku do Kulica na zapadu, zračnom linijom je 4,2 km, od Lučića na sjeveru i Tunjaša na jugu, zračna linija je isto 4,2 km. Visinska razlika Bučje - Kulica je 250 m, a zato udaljenost putem Kulica - Bučje iznosi 7,2 km. Na tom prostoru smješteno je desetak sela: Martinovići, Brdo, Dugonje, Toljaci, a sva ta sela se jednim imenom zovu Drijenča, koja je ima dobila po drijencima, kojih danas ima samo na sjevernim padinama Majevice.

Tko god ima želju da osjeti ljepotu i radost, bol i tugu, neka dođe u Drijenču. Svaki žitelj će rado gosta ugostiti, rado ljudekati. Sa

Brda se pruža divan pogled po drijenčkim selima, ali isto tako neizbježan susret sa oštećenim kućama, zgradama, crkvom i školom. Malo je toga što nema ožiljaka ovog rata. Rat je učinio svoje: pred rat je Drijenča imala 1250. žitelja, a sada tek oko 450. Mnogi su otišli, možda više hrabri ili više prkosni, ostali su da brane i obrane, kao i toliko puta prije, ove prostore. Ovdje su uvijek davana obećanja, kad treba pomoći vlasti nema, sam pomozite sebi. Tako je bilo i tako će biti, misle Drijenčani. Prolazim Bučjem i susrećem uglednog starinu Ivana Jurića-Švabića.

"Moglo bi se ovdje lijepo živjeti, ali za nas se čuje samo u ratu. Tada svi dolazi u Drijenču, obećavaju, a poslije, a poslije nas nema. Ljudi su ovdje ginuli i prije I. i II. svjetskog rata. Samo za vrijeme II. svjetskog rata, dijelom Europe poginulo je iz Drijenče preko 40 domobrana. Znači Europa nam je domovina. Dok rat traje ne broje mrtve. Netko će to poslije rata učiniti. Tako je bilo i tako će uvijek biti!

Naši momci su ginuli i na Majeveci i na Posavini. Saznajemo od Ivana da je vrijeme naseljavanja ovih predjela teško točno odrediti. Groblje na Perivoju je najstarije. Na spomenicima su uklesani križevi, bilje, polumjesec. Vjerojatno je groblje iz vremena početaka bosanske države. Na

Ceriću je groblje poznatog pod imeno "mađarsko groblje". U Bučju i Lučićima postoje "kužna" groblja. Tu su sahranjivani umrli od zaraznih bolesti. U Martinovićima ima staro i novo groblje gdje se sahranjuju mještani. Ivan misli da su Martinovići najstarije naselje u Drijenči. Za vrijeme velikih seoba, ovdje su utočišta nalazili ljudi iz okoline Žepča, Maglaja, pribjezi iz Zovika, Boča. Tko zna odakle sve ne! Ništa ovdje nije istraženo, to je velika nepročitana knjiga.

Osnovnu školu su napravili 1931. godine, a prije su neki dječaci zimi boravili u Breškama gdje su učili vjeronauk, čitati i pisati. Crkvu su napravili 1968. godine. Prvi župnik je bio fra Franjo GREBENAR. Sada je župnik fra Marko Kobaš, ne baš dobrog zdravlja. Svi bi željeli sagraditi novu crkvu, a fra Marko da netko od njegovih štitičenika završi teologiju. Pozlatilo im se!

"Kraj rata? Nadajmo se! Moglo bi se opet živjeti. Obećanja ne trabaju, to nikako! Treba napraviti put za Tuzlu, Brčko, da ja mogu svoje proizvode prodati", kaže ugledni ratar Ferdinand.

"Sad je vrijeme velike laži. Optužuju nas da smo ustaše, da smo palili kuće... i ne znam šta sve ne i tko sve ne! Prije ovoga užasa, iz Drijenče se udalo u srpska sela preko 40 djevojaka, a samo jedna Srpkinja u

Drijenču. Kako se onda može reći da se majčinim mlijekom sišemo mržnju... Sve zavjese padaju, past će i ova. Drijenča se nema čega stidjeti.

Volio bih da doživim mir, ne na papiru, istinski mir. Da mogu otići ljekaru u Tuzlu, Brčko, Lopare. Svejedno, ali..." završava svoju priču Ivan. Zapravo cijeli dan bi imao o čemu ljudekati.

Svi iščekuju toliko željeni mir. Svi smo gubitnici. Bojovnici su oprezni. Ne vjeruju. Previše im je obećavano u ovom ratu, predugo su u zemlji. Odveć vidjeli, da bi lako vjerovali. Tko god želi pomoći neka zapamti izreku "Da mi je otići u svijet, da vidim jesam li normalan".

Ne može Šimo zaboraviti vrijeme kada se doslovno gladovalo, a zapušiti nije imalo šta! Milenko nije otišao van, ostao je sa svojih 16 godina da sanja basket. On nema sreće, već četiri godine bori se od Hrvatske do Drijenče. Još uvijek je najmlađi u jedinici. Od strijelca do vrsnoga topnika. Kakva osjećanja bude vozači u Milenkovoju duši kad na njegov STOP neće da stanu. Nema on kola, ali ima neizmjeran osjećaj odgovornosti!

Tisuće i tisuće neispričanih priča krije Drijenča i njezini bojovnici.

Luka KNEŽEVIĆ

VLAST OKRENULA GLAVU

Šta je to neovisno novinarstvo i kako tko na njega gleda, bila je tema o kojoj su raspravljali BiH novinari za okruglim stolom održanom u Tuzli

Da nije bilo raznih oblika međunarodne pomoći, u novcu, repromaterijalu, tehničkim pomagalicama, edukaciji, veliko je pitanje što bi bilo s mnogim medijima u ovom ratu. O tome se dosta toga moglo saznati iz rasprave za okruglim stolom, što je nedavno održan u Tuzli, a u organizaciji "Soroš media" - centra iz Sarajeva, i Nezavisne unije profesionalnih novinara Bosne i Hercegovine.

Raspravljalo se o temi "Država i mediji", a ona se mogla prekalificirati i u temu država i novinari, ovisno i neovisno novinarstvo, mediji koji žive od tržišta, i oni što ih pomažu razni donatori i izvori DM i dolara, da bi ovdje plasirali neke svoje ideologije, osobne i interese vladinih i nevladinih grupacija i stranaka.

Za okruglim stolom "Mediji i država" u Tuzli, okupilo se četrdesetak BiH novinara, nadamo se najviše onih koji zaista žive od svog rada i profesije, od onog što napišu i saopće, pa makar ona vrlo često bila veoma gorka i neugodna. Ovakav skup BiH novinara, znači, nisu osigirale ni vlasti, ni neka tamo udruženja novinara (ima ih sada više), ni neke skupine javnih poslenika, niti neke redakcije, nego fondacija "Soroš", i Nezavisna unija profesionalnih novinara, nastala u toku ovog rata, u cilju da okupi najbolje profesionalce s ovog podneblja. Bilo je naznačeno da je u ovoj "igri" i domaći "Front slobode", ali njegovi ljudi u tome ama baš ništa nisu pomogli. Čak nije urađeno ni toliko da se obavijeste tuzlanski izvještaji da će se ovdje nešto dogoditi, i da o tome treba izvješćivati. I baš to je bio povod da odmah na početku dođe do "šamaranja", spora s glavnim organizatorom. Naime iz Tuzle su na spisku učesnika bila imena onih koji nikada ništa nisu napisali, onih koji totalno vuku u stranu, ili, kako to naš narod popularno kaže, "Zavozni su". Novinari-izvještaji čak nisu imali pred sobom ni protokol ovog savjetovanja, pa su neki čak rekli da je ovo ilegalni skup. No, oni koji

su dva dana imali vremena da sjede i slušaju, nisu baš ostali bez "teksta". Imalo se o čemu pisati, i štošta uzeti za buduću praksu.

Prva tri izlaganja, "Odnos države i medija", djelovanje i rad "Media plana" (obnova i razvoj medija u BiH), te o radu nekih regionalnih i lokalnih informativnih glasila ("Front slobode" i "Radio-Breza"), dala su povoda za žučnu diskusiju. Pogotovo što se sama po sebi nametnula i tema o međusobnom odnosu novinara, prije bi se moglo reći izvještača, jer u toku rata porodeno je puno novih glasila. Svako je bio profiliran prema izvoru koji ga je finansirao (stranke,

ni" iz lista i revije "Dani".

A kada je riječ o neovisnom novinarstvu tu se teško mogu usuglastiti i sami novinari, bolje reći zaposleni na poslovima informiranja, vlasti, osnivači i donatori. To je tema složena i svatko na taj pojam gleda iz svog kuta. Međutim, u međunarodnim relacijama, i u zemljama s razvijenom demokracijom, sve je odavno jasno. Neovisan je onaj koji živi na tržištu, a radi posao koji je ponajprije u interesu njegovog naroda, i cijele međunarodne zajednice. Kod nas opet ima mnogo onih koji danas imaju prijeku potrebu da rade u cilju samo svog naroda, pa im susjedi

Za rad i razvoj medija u toku ovog rata, čulo se na ovom skupu, mnogo više su učinili razni donatori i UNPROFOR, nego naša vlast. Nije bilo ni Bog zna kakve cenzure, iako su i na ovom skupu iznošeni takvi zakulisni primjeri, rampe, okolišenja, pritisci. No, bilo je na pretek anarhije i bezvlašća, normativnih prestupa, jer su moćnici i akupine činili prave hajke na ljude, raspirivali mržnju, huškali ljude jedne na druge. U tuzlanskoj sredini organi vlasti u takvim slučajevima nisu poduzimali mjere. Na ovom skupu prijedloženo je da se informativna sfera mora, koliko to demokracija dopušta, normativno urediti, i da valja pristupiti izradi raznih vrsta kodeksa, jer stari su preživjeli. U državi BiH tek predstoji borba za neovisne medije, čak i onda kada su oni materijalno dobro ovisni od osnivača. Jer, kako inače doprijeti do istine, i kako zaštititi sve oblike ljudskih prava. Novinarska branša će se, poslije rata brzo morati provjeriti i profesionalizirati.

Nema sumnje da je Fondacija "Soroš" bila ta koja je jako puno pomogla BiH medije, posebno one što su bili na staklenim nogama prije rata, koji uživaju povjerenje u Europi i svijetu. Hrvoje Batinić, iz fonda "Otvoreno društvo" - media program, saopćio je da je ova institucija za posljednje tri godine BiH medije pomogla sa 1,4 miliona dolara. Najčešće je to suvremena oprema, roto-papir, računari, kompjutori, ali i financiranje "škola" za edukaciju novinara, i usavršavanje u inozemstvu, u poznatim kućama. I oko kriterija za dodjelu ove pomoći bila je žustra diskusija, jer su neki ostali bez tražene potpore, pa su to tumačili subjektivnim odlukama u nekim slučajevima. Iako imaju na to pravo donatori još nikoga nisu pozvali da vrati sredstva zato što ih je nenamjenski utrošio, ili stoje nezaposlena.

Mato Bikić

Dodijeljene nagrade

Ovaj rijedak skup novinara BiH bio je prilika da se proglase najbolji žurnalisti na natjecanju što ga je raspisalo "Otvoreno društvo" za najbolje radove koji se odlikuju visokoprofesionalnim i kontinuiranim zalaganjem za ostvarivanje principa otvorenog društva.

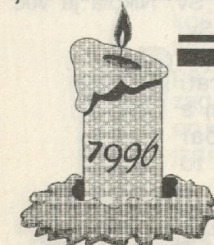
Prva nagrada pripala je komentatoru lista "Oslobodjenje" Žiji Dizdareviću, druga Senadu Pećaninu, iz revije "Dani", a treća također reporteru "Oslobodjenja" Edini Kamenici. Iznos nagrade je 2.000 DM.

mного smetaju ako ne pušu u istu tikvu. Prof. dr. Zdravko Grebo je također upozorio da ovisno novinarstvo opet ima lepezu relacija, pa neki mediji, i neki "odgovorni" mogu ovisiti o državi, vlasti, stranci, pojedincu, udruženju, donatoru i finansijeru. A kada je riječ o našem informativnom prostoru poslije rata koji će se, nadati se, brzo završiti, prof. dr. Zdravko Grebo je najavio tri vrste medija: državni koji će biti naslonjeni na najsigurnije izvore financiranja, neki će imati sasvim druge osnivače (stranke, udruženja, zajednice), i svojevrstne donatore čije će zadatke trebati ostvarivati, i treći će živjeti "slobodno" na tržištu, od prodaje, epp, oglasa, pa kome opanci, kome obojci. Međunarodne donacije koje su u ratu često imale za cilj da osiguraju preživljavanje vrjednijih i poznatijih će se istopiti, a ako ih bude, bit će sumnjive.

Sretne Božićne blagdane i sretnu nastupajuću 1996. godinu želi

LIPROM

DIONIČKO DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU TUZLA

DA LI JE DAYTON JEDINA ALTERNATIVA?

Budući da je Hrvatska seljačka stranka Bosne i Hercegovine utemeljena u narod, ne može osjećati i ne čuti sve ono što osjeća, čuti, proživljava i trpi njen narod u ovom burnom i u svakom pogledu bremenitom, povijesnom vremenu.

U tom duhu želimo se obratiti javnosti, svekolikim političkim, državnim i inim čimbenicima i upoznati ih sa našim procjenama, ocjenama i stavovima.

11. i 12. prosinca 1995. godine razmatrali smo, nama dostupne aspekte parafiranog Daytonskog sporazuma, njegove reperkusije na Bosnu i Hercegovinu kao državu, njene konstitutivne narode, pa i hrvatski, politički položaj Hrvata za aspekta ravnopravnosti, jednakopravnosti, državnosti i konstitutivnosti, posebice glede zemljoviđa. Također smo razmatrali i procjenjivali politički i cjelokupni položaj Hrvata na tuzlanskom području, kako u aktualnom političkom trenutku i milie-u, tako i u prethodnom ratnom periodu, kao i kako dalje ubuduće.

Kako gledamo na Daytonski sporazum?

Daytonski sporazum kao prilika za prestanak ubijanja, protjerivanja, razaranja, i početak mira DA, ali u važnim i bitnim stavkama, koje čine mir nepravednim i u sebi sadrže uzroke budućih sukoba, za nas je neprihvatljiv.

Sama formula teritorijalnog razgraničenja entiteta 51:49 je nepravdna i inkompatibilna sa bilo kakvim pravičnim i dugoročnim rješenjem.

Budući da je notorna činjenica, koja je i od glavnih svjetskih čimbenika, barem zvanično, prihvaćena i priznata, da je Bosna i Hercegovina država tri konstitutivna, državotvorna i jednakopravna naroda, međunarodno priznata država, svakom zdravom razumu je vidljivo i jasno da Daytonski sporazum ne sadrži elemente koji omogućavaju i garantiraju istinsku slobodu, pravicu, napredak i složenu državnu zajednicu harmoničnih interesa. On također ne sadrži pravo na zavičaj i domovinu a samim tim i ostvarivanje temeljnog prava: "Svoj na svome i zajedništvo u različitosti" kao izraz ravnopravnosti i jednakopravnosti. Za sada je agresor na Bosnu i Hercegovinu dvostruko nagrađen a žrtve dvostruko kažnjene.

Znamo da se Daytonski sporazum u potpunosti je realnom odnosu snaga

u svijetu i pod pritiskom svjetskih sila i njihovih interesa mora formalno prihvatiti, ali mislimo i zahtjevamo da se svjetskoj zajednici mora dokumentom staviti na znanje da hrvatski narod u Bosni i Hercegovini ne može i ne smije priznati nametnuti zemljovid u kojem je Posavina presječena i isječena i odstupiti od svog državnog prava i u teritorijalnoj konstitutivnosti na 33,33% u Bosni i Hercegovini. To je jedan od Zaključaka i dijela Sabora Hrvata Bosne i Hercegovine u Zenici od 6. veljače 1994. godine. Treba li podsjetiti da je HSS političkom mudrošću i sporazumijevanjem uspjela 1939. godine u Kraljevini Jugoslaviji kroz Banovinu Hrvatsku, izboriti i ostvariti pravo i teritorijalne konstitutivnosti na 27% u Bosni i Hercegovini. Neki političari i "povjesničari" komunističke i islamske provenijencije to tumače kao podjelu Bosne i Hercegovine, što nije točno.

HSS i svi drugi objektivni poznavatelji tadašnjih prilika dobro znaju da je to bio povijesni čin izvlačenja tog dijela Bosne i Hercegovine ispod velikosrpske hegemonije i tiranije te stvaranje političkih uvjeta da i muslimanski i srpski narod Bosne i Hercegovine ostvare pravo na nacionalno-upravni i državni subjektivitet u Bosni i Hercegovini.

Dužnost je svih političkih i inih snaga hrvatskog naroda Bosne i Hercegovine da, uz pomoć prijatelja u tuzemstvu i inozemstvu, izbori političke i sve druge pretpostavke da se svi prognani i izbjegli Hrvati, Bošnjaci-muslimani i Srbi vrate u svoje domove i na svoja ognjišta, time stvore uvjete za restituciju i rekonstrukciju Bosne i Hercegovine po mjeri i pravu svatri naroda i tako anuliraju rezultate agresije na Bosnu i Hercegovinu.

Kako gledamo na politički i cjelokupni položaj Hrvata na tuzlanskom području?

I pored velikog doprinosa Hrvata tuzlanskog područja u političkoj borbi za priznanje suverene i samostalne Bosne i Hercegovine, masovnim izlaskom na Referendum 29. veljače i 1. ožujka 1992. godine i glasovanjem ZA, zatim značajnim doprinosom u obrani ovih prostora od agresije bivše JNA, a zatim njenih sljedbenika, već dvije godine značaj Hrvata je minimiziran i marginaliziran do granica koje zabrinjavaju.

Odluka Predsjedništva RBiH od 14. prosinca 1993. godine, kojem se nalaže transformiranje - ukidanje HVO, na našim prostorima 115. HVO brigade Zrinski, označava početak veoma teškog ratnog razdoblja za Hrvate tuzlanske veležupe. Znatan broj Hrvata je

od tada napustio ove prostore jer se osjećao sve nesigurniji, radije se sklonio, nego poklonio. Zabrinjavajuće je što se nijedan od relevantnih čimbenika, osim Crkve u Hrvata, nije pozabavio tim problemom, da međunarodnu zajednicu i ne spominjemo. Uzroci i razlozi napuštanja ovih prostora nisu jednoznačni, ali su najopasniji oni političke prirode, kojih je zasigurno bilo. Desetci vojnih policajaca stignu za sat skinuti ploču općine Ravne-Brčko, a treba im nekoliko dana da zaštite Hrvate napadnute u njihovim kućama u Slavinovićima.

Svojevrsan objektivni problem je i promjena demografskog stanja i etničke slike nastale protjerivanjem Bošnjaka-muslimana iz Semberije i Podrinja, kao rezultat i posljedica terora, genocida, zločina i etničkog čišćenja, koju provodi srpska strana čime ostvaruje i svoju politiku svojevrsnog etničkog nabacivanja.

Također, poseban problem za političke interesa Hrvata tuzlanskog područja, posebice u ovom ratnom vremenu, je i nacionalno-politička nepismenost tuzlanskih Hrvata u politici, koji ne shvaćaju da je, pored argumentirane borbe političkih ideja i konkurencije mišljenja, svenarodni konsenzus o temeljnim narodnim interesima iznad političke borbe. U nekim esencijalnim pitanjima za Hrvate ovog područja, Hrvati u poziciji nisu jasni narodu, a za Hrvate u opoziciji, ne znamo kome su opozicija.

Medijski rat koji još traje svojevrsni je pritisak na Hrvate. Svaki posjet političkih čelnika HDZ BiH tuzlanskom kraju je bio praćen orkostralnim medijskim napadima na njihove izjave i kritičke osvrtne na položaj Hrvata tuzlanskog kraja. Bošnjačko-muslimanski mediji, neki političari i čimbenici u inozemstvu, pa i Hrvatskoj, prikazuju

Tuzlu multi ovaku, multi onaku, a može ispasti i multi hrvatsku. U Tuzli je utoliko dobro što je bolje od područja u kojima je puno gore.

Djelovanje Uglednika Crkve u Hrvata je na visokoj razini povijesne zadaće i služi za čast hrvatskom narodu i sredini u kojoj djeluju. Na tome im odajemo priznanje i zahvalnost.

Kako dalje i ubuduće?

Hrvati u poziciji: Više tolerancije i strpljivosti spram Hrvata druge političke provenijencije i shvaćanja.

Hrvati u opoziciji: Prvo dobro razmotrite i raspravite, kome ste opozicija, tko vas vodi i uvjetuje.

Hrvati u alternativi: Samokritičnost da, ali kada, gdje i u kojim okolnostima? Kod partnera je često zloupotrebljavana i ne proizvodi pravi i očekivani odgovor.

Hrvati u pričuvu: Angažirajte se. Ako se i ne bavite politikom, politika se bavi vama.

Bošnjaci-muslimani: Morate istinski prihvatiti Hrvate sebi ravnopravnim i jednakopravnim. Kanite se kopiranja srpske politike spram Hrvata. Javno opozvati memorandum iz 1993. godine!

Srbi: Čekamo vašu alternativu iz političke pričuve.

U sve redakcije javnih medija koje imaju pretenzije da su multi, obvezno i hrvatsku redakciju postavljenu od relevantnih hrvatskih institucija.

Svatko nek poduzme svoj dio odgovornosti i zadaće, te složno i usklađeno u oživotvorenje Federacije.

Zahvaljujemo na pozornosti. Spremni za dijalog i suradnju.

PREDSJDNIK
Veležupanijskog-kantonalnog odbora HSS-a BiH TUZLA
Dr Srećko Tunjić

HSS BiH
HRVATSKA SELJAČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Svim čitateljima Hrvatskog Glasnika, članovima HSS-a i ljudima koji mu se raduju mir i veselje za Božić, dan rođenja otkupitelja svijeta i sretnu 1996. godinu želi

Veležupanijski odbor HSS-a BiH
Tuzlansko-podrinjske veležupe
Tuzla

POLITIČKA POZADINA PROVALNIŠTVA?

Tragovi iza provalnika u prostorije Županijskog odbora HDZ-a Soli i Općinskog odbora Tuzla ukazuju i na to da ovaj čin ima i političku pozadinu. Tromjesečno čekanje odgovora od SDA. "Privatni" Hrvati u Lukavcu. Nezadovoljstvo odlučivanjem u administraciji veležupe

Četvrtak, 14. prosinca 1995. godine. Redovita konferencija za tisak Županijskog odbora HDZ-a Soli - Tuzla. Nazočinim novinarima obratili su se Ivo Andrić-Lužanski, predsjednik Županijskog odbora, Pejo Banović, dopredsjednik i Rado Pejić, tajnik. Govorilo se o mirovnom sporazumu, provali u službene prostorije Županijskog odbora HDZ-a, međustranačkim odnosima i...!

Zahvaljujući novinarima na odzivu, Ivo Andrić-Lužanski je prokomentirao i to da je broj nazočnih poslanika javne riječi najbolji dokaz da HDZ u Tuzli ima dovoljno medijskog prostora i zatim nastavio:

S obzirom na to da je 20 posto Hrvata ostalo izvan prostora Federacije BiH, nismo i ne možemo biti zadovoljni mirovnim sporazumom, ali smo svjesni i činjenice da se pregovorima nije moglo postići više. U budućem političkom radu, zalagaćemo se za što pravičniju primjenu potpisanih načela. U zagovaranju cjelovite Bosne i Hercegovine, zalagaćemo se za povratak prognanika na njihova ognjišta. Tim prije što je tijekom sukoba između Armije BiH i HVO-a oko 180.000 Hrvata i oko 60.000 Muslimana-Bošnjaka moralo napustiti svoje domove. Unatoč tome što je HDZ koalicioni partner u vlasti sa Strankom demokratske akcije, nismo zadovoljni statusom ni

stranke (HDZ-a) ni položajem Hrvata u Tuzlanskoj veležupi (kantonu). Evo, već tri mjeseca čekamo odgovor od Kantonalnog odbora SDA o terminu zajedničkog sastanka. Ukoliko do tog sastanka ne dođe SDA na sebe preuzima odgovornost za niz neriješenih međustranačkih i međunacionalnih odnosa. Nezadovoljni smo načinom odlučivanja u Vladi tuzlanske veležupe. Unatoč tomu što imamo određeni broj ministarskih i doministarskih mjesta, nezadovoljstvo se javlja usljed toga što se i ključne odluke donose bez tih ljudi. Osobito je to izraženo prilikom imenovanja ravnatelja u poduzećima, predsjednika Upravnih odbora i popunjavanja kabineta općinskih načelnika. Tako u Lukavcu i tamošnja općinska vlast ima svoje "privatne" Hrvate. Što se tiče provale u prostorije Županijskog odbora moram reći da taj čin, po svemu sudeći, ima i političku pozadinu. Na takav zaključak navode nas tragovi iza provalnika i dok nam se drugačije ne dokaže, smatrat ćemo to ne samo nasilničkim, nego i političkim činom. Službe sigurnosti su brzo i uspješno reagirale, ali još nemamo cjelovito izvješće. S obzirom na sve ovo u predstojećoj predizbornoj i izbornoj kampanji, nastupaćemo u novom ruhu i s pozicija različitih od onih iz 1990.

godine kada smo rušili postojeći politički sustav. Ovaj put nećemo rušiti ni sustav ni državu, ali ćemo se najoštrije boriti za položaj i prava Hrvata.

Pejo Banović, dopredsjednik Odbora je naglasio da su HDZ u već upućeni niski udarci, iako predizborna kampanja službeno još nije ni počela.

Gospodin Selim Bešliagić, kojeg mnogi tituliraju zvanjem gradonačelnika, iako je on samo predsjednik Općine Tuzla, svojim je nastupom na Televiziji Tuzla izrekao neistinu tvrdeći da su čelnici HDZ-a i HVO-e ukinuli 115. brigadu "Zrinski". Trebalo je u vrijeme ukidanja ove brigade, a to je bilo desetak dana prije potpisivanja Washingtonskog sporazuma o primirju između Armije BiH i HVO-a, sazvati sjednicu Općinskog vijeća Tuzla i od Predsjedništva BiH, tražiti da opozove naredbu o ukidanju. Tim više što je ova brigada bila po zapovjednoj liniji podčinjena zapovjedništvu 2. korpusa Armije BiH.

Zbog osjetljivosti međustranačkih i međunacionalnih odnosa, u budućem vremenu svi moramo uložiti sebe da Hrvati i Bošnjaci na ovim prostorima budu dobri sugrađani i susjedi, a ni slučajno suparnici. Nakon ovih izlaganja uslijedila su novinarska pitanja.

Salih Brkić, TV BiH: S obzirom na neriješen status i položaj Posavine, kako HDZ gleda na predviđenu međunarodnu arbitražu?

Za nas je izlazak na Savu životno pitanje. Put kroz Hercegovinu je uvijek bio put turizma, a put sa Slavoniju put kruha. Na sve načine ćemo se zalagati da tuzlanski kraj dobije izlaz na Savu.

Mato Bikić, "Oslobođenje": Kolike i kakve su štete od provale i kako će se HDZ u predizbornom i izbornom periodu ponašati prema kadrovima u novinarstvu, koji su u ratu sijali mržnju?

Sva dokumentacija je devastirana, a dio i spaljen. Ukraden je kompjutorski štampač i fax, a provalnici su bili u uniformama. Pošto na to da mnogi nose uniformu neovlašteno, ne tvrdimo da su to pripadnici Armije BiH. Dio opreme je vraćen prvi dan. Zalagaćemo se za to da svi oni koji su tijekom rata, na bilo koji način, sijali mržnju budu eliminirani iz političkog i javnog života.

Samir Kahrović, BiH-press: Da li novo ruho HDZ-a znači odricanje ekskluziviteta u predstavljanju hrvatskog naroda?

Ekskluzivitet nikom nije dobar ni poželjan, pa ni HDZ-u. Istina, mi ćemo se na izborima boriti za što veći broj glasova, a uz nas tu su HSP i HSS, pa i stranke koje nemaju nacionalni predznak, a u njima ima Hrvata. Budući da imamo oko devet tisuća članova, logički je očekivati da ćemo dobiti i najviše glasova.

Na postavljena pitanja odgovarao je Ivo Andrić-Lužanski.
N. J. I.

IZDAVAČKO PROMETNO PREDUZEĆE
»R & R« p.o. Tuzla

ŽELI SVIM BOSANCI KATOLIČKE VJEROISPOVJEDI SRETNE I HAIRLI BOŽIČNE BLAGDANE

SRETNA NOVA ZEDNA GODINA

Glavni i odgovorni urednik našega lista ima običaj reći kako za dobar interview treba jaki novinar i jaka osoba sa kojom se razgovara. U ove tri pune godine postojanja, objavljivali smo razgovore sa svim mogućim načelnicima, predsjednicima, ravnateljima, zapovjednicima, provincijalima, generalima i kardinalima. Mora se priznati da su svi doista bili jake osobe. Kako ja nisam jak novinar, razmišljao sam o nekom razgovoru sa sebi sličnim i došao na ideju da razgovaram sa narodom. Ali, kako? Za to treba statistički uzorak, pa anketa, pa sortiranje rezultata. Bilo bi zanimljivo znati što narod misli o, recimo, protekloj godini i kakva bi mogla biti slijedeća. Kada sam već digao ruke od ove svoje nakane, susretih nedavno jednog mog susjeda. Nakon što sam mu se izjadio, on će onako kao iz puške: "Što se toliko mučiš, susjed. Ne treba tebi nikakva anketa da saznaš što narod misli. Evo, ja sam ti narod. Besposlen sam, stalno sam na ulici, sve vidim i čujem. Samo ti pitaj mene i sve ćeš saznati!" Razmišljao sam nekoliko trenutaka pa, po onoj staroj "bolje vrabac u ruci, nego golub na grani", pristao sam na razgovor. Na moje pitanje što misli o protekloj godini, odgovorio je:

"Moramo mi kod toga napraviti malo reda. Prvo ću ti reći kako su sva tri konstitutivna naroda prošla, a onda posebno nešto o nama Hrvatima ovdje u Tuzli. Svi su drukali za svoje, netko manje, netko više, netko glasnije, netko tiše. Ali drukalo se pošteno. Istina, bilo je i razlika. Nekomu je rat bio majka, a nekomu mačeha. Tko je mogao pobjeći ili sklonio

djecu od indoktrinacije domoljubljem. Neki su se obogatili, a neki su bili čak i na godišnjem odmoru. Na moru! Bilo je slično kao u vrijeme komunizma - "Tko ima para kupa se u moru, a tko nema para, doma u laboru!". Ove godine je razlika bila u tome što je za more trebala Domovnica, garantni list ili tranzitna viza."

"Ama, daj ti meni kaži u čemu smo bili jednaki"-inzistiram.

"Svima je godina počela sa 3 kw, a završava se sa 6 kw struje po kućanstvu. Zbog toga smo ložili peći i gutali dim. Bilo je i koristi jer su mnogi izučili dimnjačarski obrt. Od sada to nije deficitarno zanimanje. Tražeći i popravljajući dimnjake po državnim stanovima, mnogi su se sjetili svojih predaka. U gustom dimu osjetili su sreću i toplinu rodni ognjišta. Oni koji su pobjegli sada nam zavide, pa hoće nazad. Ne može! Mora biti organizirano i pod nadzorom IFOR-a."

"Ti, susjed, kao da se rugaš? I ti bi zbrisao da si imao kuda" - branim ja one snalažljivce.

"Imao ja ili ne, ostao sam i preživio policijski sat koji je uveden za vrijeme od 10 navečer do 5 ujutro. Jednu noć sam i noćio u policijskoj postaji. Krenuo susjedu na sijelo koji stanuje u istoj kući, ali na drugom ulazu i ravno u postaju. Kažu da nije važno što je ista kuća, važno je da sam ulaz napustio. Ja onda okrenem drugu večer preko terase kad sutradan čujem da je zasijedao kućni savjet. Sumnjaju da su vidjeli mjesečara na krovu. Treba ga kažu u Kreku ili, ako je manje opasan, u Dragunju."

"Dobro, dosta je šale. Ima li štogod ozbiljnije, a treba zapisati"- uozbiljim se.

"Kako da ne. Nema naroda koji neće svoju državu. Ona mu jednostavno treba. Eto, mi smo

pošteno prije nekoliko godina izašli na Referendum, glasali za suverenu, samostalnu državu, bez Jugoslavije i nakon nekoliko dana dobili granate po glavama. Preživjeli smo i to, borili se, i što su granate manje padale, država nam se sve više penjala na leđa. Zakonima, propisima, uredbama, naredbama, porezima, carinama. Sve se to moralo platiti i to u markama. Ova je godina prevršila svaku mjeru. Kada smo malo došli do daha i, na primjer, izvukli automobile iz mrtvih, odmah su počele kazne za vožnju bez sigurnosnih pojaseva. Uspjeli ostati živi od granata a sada nas čuvaju od sudara na cesti. Proradio je i "pauk", tablice su se mijenjale dvaputa, prometne i vozačke također. Svaki put je bilo: "plati, pa se vozi!". Novine su bile pune oglasa u stilu: "Kraljevstvo za konja!". Na njega se ne odnosi još uvijek na snazi stari Zakon o javnom drumskom saobraćaju. Ali, za divno čudo, konja nigdje."

Počeo sam se nervirati. Nije moguće da mog susjeda muče automobili. Važno je preživjeti. Automobil nije osnovna ljudska potreba. Ukazao sam na to. Uozbiljio se i nastavio:

"U redu susjed. Reći ću ti kako smo biološki opstali. Jedni karitativno, drugi merhametli, treći dobrotvorno, a zajednički logistički. Bilo je naravno onih "ponosnih" koji su i dalje kupovali kod svojih mesara, pekara, trgovaca. Naročito su "dobro" prošla gradska djeca. U "tjednu djeteta" zatražiše im po školama 5 maraka za školsku kuhinju. Sve kao i prije rata. Školovanje obvezno ali nije besplatno. Djeca kao djeca, kada su to saznali od roditelja počela protestirati: "Ako je obvezno, onda

je besplatno. Kada nam sve naplaćujete onda nećemo u školu!". Njima su se pridružili i umirovljenici: "Ne možemo mi sami plaćati struju, vodu, grijanje i ostalo. Dok nam ne isplatite mirovine, nećemo ništa plaćati!" Vikali, pa na kraju opet platili kao i djeca za školsku kuhinju. Ostala im je jedino utjeha što su ih svi svjetski stručnjaci i organizacije proglasili najosjetljivijim dijelovima populacije. Stvarno neka osjećajna populacija."

"Ti, susjed, toliko kukaš u najmanju ruku kao da ćeš sutra umrijeti. A, vidim evo dobro izgledaš. Ili si zdrav ili si se snabdio lijekovima"- malo ga podbodem.

"Što se zdravstva tiče, stanje ti je bilo ovakvo. Većina pacijenata se u zdravstvenim ustanovama žalila na oscilirajući krvni tlak, nesanicu, nemir, strah, probadanje okolo srca i sl. Nitko se nije žalio na šećer, masnoću. I rat može biti od koristi. Postali su brži, pokretljiviji, vitkiji, oblače odijela još od vjenčanja. A, i u rezervu ih pozivaju. Kad je Bush mogao u "Pustinjskoj oluji" zvati trećepozivce, zašto i naši ne bi mogli trčati po ovim poznatim brdima Treba im samo koji sedativ da se smire, da ne budu previše agresivni."

"Izgleda da smo to prešli u političke vode?"- priupitah mog sugovornika

"Sve ti, moj prijatelju, počinje od politike"- odgovara susjed. "Političari su krivi za tenzije. Cijele godine su nas držali u napetosti, pa smo mi kao djevojke kada gataju "voli me -ne voli me", navečer lijegali i mislili čime će nas sutra iznenaditi. Ili mirom, ili ratom. Pored službenog agresora koji nas je zasipao granatama, oni su nam svakodnevno, preko svojih medija dobacivali po koju "bombu". I tako se obistinila ona koju sam još kao dijete slušao od starijih: "Dan ponekada izgleda strašno dugačak, ali godina proleti brzo". Tako smo eto svi uspjeli da ostanemo konstitutivni."

"Raspričao si se, moram te prekinuti. Neće biti mjesta za sve što možeš da kažeš. Daj ti malo o Hrvatima. Kako oni prodoše?- probam da nekako zaustavim susjeda.

"Tvoj je urednik svojevremeno napisao kako se tu pomalo radi o amorfnoj masi. Za ovo nekoliko godina, a posebno ove posljednje nešto je i vrijuckalo. Točno je da su dosta toga prespavali, "Oluju"na primjer, ali bilo je trenutaka kada su budno pratili što se sve oko njih događa. Izborili su se za prostorije Hrvatskog doma u zgradi Radničkog univerziteta, svoj Dom u Narodnom pozorištu naravno nikada neće dobiti, osnovali su Hrvatski klub "Ivan Mažuranić", Katolički školski centar. Propjevao je i novi ženski zbor, dvije klape u "Napretku", Hrvatski radio.

"Znači ova godina je bila uspješna?"- uskočim.

"Kako tko shvaća. Sve su to korisne institucije ali osim Katoličkog školskog centra, ne

vjerujem da će mnogo doprinjeti onomu čemu su namijenjene. Eto, na primjer, na otvaranju HK "Ivan Mažuranić" nitko ne spomenu Ivana Mažuranića kao velikana hrvatske književnosti, kao političara, hrvatskog bana odnosno kancelara na bečkom dvoru." Lijepu našu" pjevalo je pet-šest prisutnih a "Bože, čuvaj Hrvatsku" slovom i brojem dvojica. Na koncertu "Napretka" ne otpjevaše ni jednu domoljubnu. Ili, recimo, u programu Udruge "Hrvatska žena" utemeljene također ove godine, stoji kako će ta Udruga organizirati tečaj za učenje njemačkog jezika. Kako će naučiti hrvatski jezik da bi učile svoju djecu, to još nije predviđeno. Možda iduće godine kada prvo savladaju jedan strani jezik."

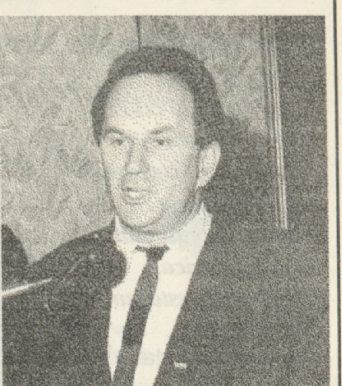
"Oštar si, susjed. Ne može se sve od jednom. Znaš i sam kako je bilo do sada. Nije bilo zgodno busati se u hrvatstvo, a pogotovo pisati ili govoriti hrvatski. Znaš i sam da smo taj naziv izbjegavali pa su nas zvali Šokcima."

"E, tu sam te čekao. Dok to nije bilo poželjno, razumio sam. Ali sada, kada nam nitko ne brani, mi to jednostavno nećemo. Ili se stidimo da progovorimo. Nitko nam se neće rugati, vjeruj mi. Treba probati, stvarno ništa ne boli. Vi ste u "Hrvatskom glasniku" kukali nad sudbinom Hrvata na informacijskim medijima. Tvrdite da nema Hrvata na televiziji. Nije točno. Ima ih, samo što ne govore hrvatski, pa ih ne možemo od drugih, koji se ne boje svojim jezikom govoriti, razlikovati"

"Po tebi ispade da Hrvata u Tuzli nema, a ja opet tvrdim da ih ima, da su postali prepoznatljivi

Božićna čestitka Ive Andrića- Lužanskog, predsjednika Županijskog odбора HDZ Soli

Hrvatice, Hrvati, svjestan toga koliku žrtvu ste prinijeli na oltar Domovine tijekom domovinskog rata, duboko sam uvjeren da je ono najgore iza nas. Slobodan sam reći da ovogodišnje blagdane dočekujemo u miru, te se koristim prilikom da zahvalim svima vama koji ste dali ogroman doprinos i žrtvu da do toga dođemo.

Čestite i blagoslovljene naredne Božićne i Novogodišnje blagdane u ime ŽO HDZ Soli i u svoje osobno ime želim, prije svega obiteljima koji izgube svoje najmilije, stradalnicima domovinskoga rata te svim vjernicima katoličke vjeroispovijesti.

Županijski odbor HDZ Soli
Svim vjernicima katoličke vjeroispovijesti čestiti Božićni blagdani i blagoslovljena Nova godina!

od kako su oni amorfni zbrisal. - oštro se suprostavih.

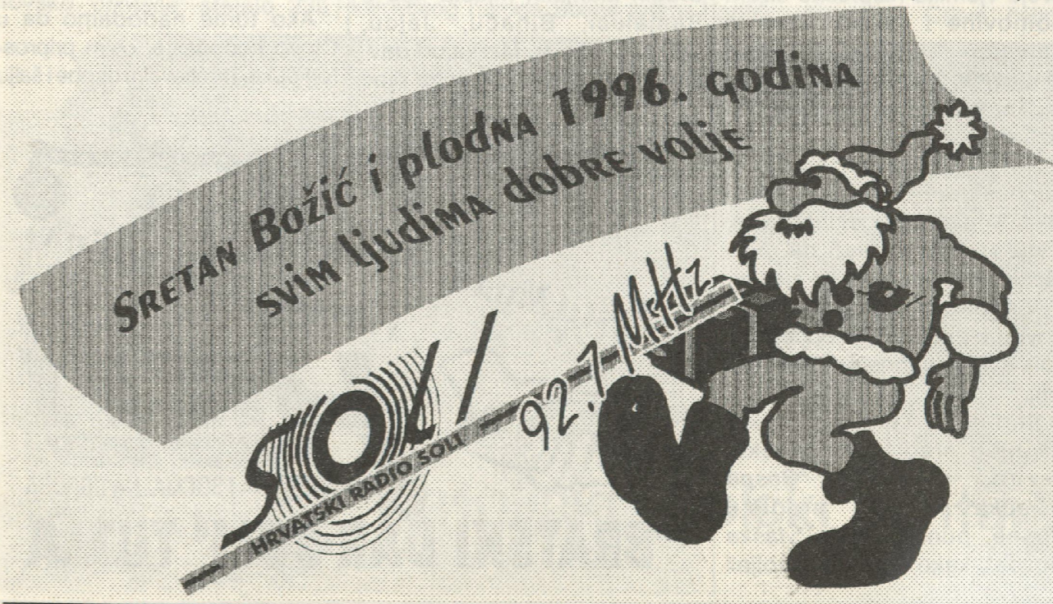
"Nemoj se ljutiti. Nisam to rekao. Nikada više naroda nije bilo na zornicama nego ove godine. Crkveni zbor nije propustio skoro ni jednu Misu da na kraju ne zapjeva pjesmu Našoj Kraljici. Zahvaljujući našoj Crkvi i opstali

samo. Ona je i ove godine, i svih prošlih ostala s nama. Jedino sam za nju siguran da će i dogodne ostati ista. Samo bismo morali malo više slušati što nam savjetuje. Na Svetoj Misi u Križanima, na blagdan Sv. Nikole Tavilića, ujak lijepo propovijeda: "Postanimo kao i današnji slavljениk, ljudi svojega vremena. Departizirajmo se!". A, jedna gospođa koja je sve pomno slušala poslije Mise goste oporno nudi: "Hoće li još ko kafe!" Možda se jedna boji da partizani opet ne dođu."

"Na kraju, što misliš kakva će biti iduća godina?"

"Ako stvarno prestane rat, biti će teško, možda kao i 45. Ali sigurno je da će biti zedna. VODOVOD će garantiram ostati isti!"

J.V.

USKRSLI FENIKS - OLOVO

Bosno moja, divna mila,
Lijepa, gizdava...
U tebi je bijela crkva
Gospe Olovske.
Planinske su staze pune
Njenih pjesama.
Kameni su puti puni
Njenih krunica,
Asfaltne su ceste pune
Hodočasnika...

Riječi velikog Marijina štovatelja, ljubitelja i čuvara njezina svetišta u Olovu, "Zmaja od Olova", fra Luje Zloušića: "Kad se pjeva o Bosni, nek se pjeva i o Mariji" nisu samo izraz njegove lirske duše, već stvarnost koja se vidi na svakom koraku "Bosne ponosne".

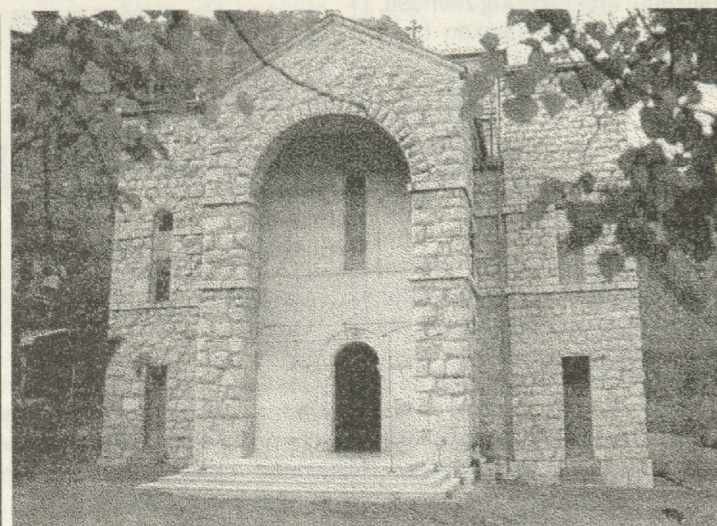
Napačena zemlja

Čitava Bosna je Marijina. Možda ni jedan dio naše zemlje kroz povijest nije trebao njezinu pomoć u takvoj mjeri kao Bosna. Prošlost joj je puna burnih, teških i krvavih epoha. Tu se trebalo boriti, trpjeti, znojiti, umirati... Nekoliko stotina godina zemlja je upijala krv mučenika koji su umirali na vješalima, kocima, u tamnicama... I kad je izgledalo da će nestati vjere na ovom "raskršću svjetova", Ona kao "u boj svrstana vojska", stoji na glavnim punktovima i ulijeva vjeru u pobjedu.

Istina je da je Olovo njezin "glavni grad", ali tko bi mogao izbrojiti sve njezine "Babovce", gdje je stajala na braniku te majčinskom rukom čuvala i blagosivljala svoj narod.

Marijina Bosna

U Komušini kod Teslića nalazi se "Gospa od Kondžile". Sigurno najveće Marijino svetište poslije Olova. Tu na brdu nalazi se kapela u kojoj se na Veliku Gospu iznosi slika bl. Djevice. Zna se okupiti preko 15 tisuća vjernika. Slavi se tada događaj, kad su po predaji kršćani otkupivši Gospu od nekog muslimana za sto ovnova, sto volova i sto oka kravljege masla, zaustavili se, da bi se malo odmorili. No nisu mogli

Gospino svetište u Olovu

dalje, bez zavjeta da će ovu sliku svake godine omamo donijeti. To je prava ekumenska majka, kojoj hrle katolici, pravoslavci, muslimani...

U gradu Ahdname, glasovitog Grbovnika (139 grbova naših srednjovjekovnih gradova), središtu ilirskog pokreta i hrvatskog školstva za zapadnu Bosnu... U gradu koji čuva prosvjetnu i kulturnu baštinu Hrvata u Bosni, gnijezdu inkunabula (trećina cijele Bosne), u Fojnici, nalazi se još iz turskog doba mali Gospin kip u sjedećem stavu "Gospa Fojnička". Više ga vole vjernici nego sve srebro u fojničkom franjevačkom samostanu.

Ramljaci, a i čitava okolica, ponosni su na svoju "Ramsku Gospu" koje se nalazi na Šćitu. Ona, prije kao i danas, čuva svoje vjernike raspršene diljem domovine i svijeta. Ona je najveća ljubav njihove djedovine, što je franjevci čuju u toj "kamenjaku" na sredini jezera.

Na Malu Gospu mnoštvo hodočasnika iz Fojnice, Kiseljaka, Kreševa, Bugojna, Duvna, Livna... ovamo dolazi da mole Mariju za pomoć. Veliki broj sv. Pričesti od nekoliko tisuća govori o mnoštvu, hodočasnika koje svake godine postaje brojnije.

Nedaleko Travnika, nekadašnjeg središta bosanskih vezira, slavi se "Gospa Dolačka". Tu, u središtu Bosne, puno je puta "vlaška Gospa", kako su je Turci voljeli

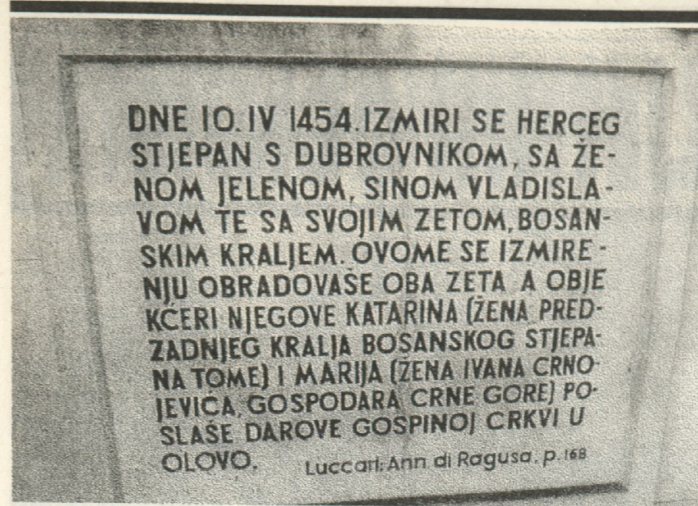
pok. fra Luje: "Kad se pjeva o Bosni, nek se pjeva i o Mariji".

"Gospin Bobovac"

Ipak "svi putovi vode u Olovo". Nedaleko Sarajeva gdje se na Veliku Gospu skupi veliko mnoštvo naroda u župi Stupu, na glavnoj prometnoj arteriji Bosne, na auto-cesti Sarajevo - Olovo - Kladanj - Zagreb... nalazi se donedavno zabačeno i nepristupačno mjesto Olovo.

Nekada je bio slavan zbog svojih rudnika olova, po čemu je dobio i ime, ali mu se slava proširila po Marijinu svetištu, koje je sve do početka 18. st. bilo najglasovitije i najposjećenije Marijino svetište na Balkanu. Na Veliku Gospu mnoštvo svijeta okupilo bi se oko Marijine slike, kako je zapisao fra Nikola Olovčić, biskup, rođen u Olovu: *"U Olovu sam našao najstariju, po svoj Turskoj i okolišnim mjestima, i najglasovitiju crkvu čudotvorne Majke Božje, i u crkvi najuzvišeniju sliku Djevice, koju je naslikao sv. Luka. Radi veoma velikih i gotovo svakidašnjih čudesa Turci i svi inovjerci štiju ovu Majku Božju. Baš radi ove Gospine časti i štovanja, silne skupine, obližnjih naroda: Mađara, Slavonaca, Hrvata, Dalmatinaca, Dubrovčana, Bošnjaka, Turaka, pravoslavnih, Grka i Židova, dolaze ovamo na Veliku Gospu. Tada najmilostivija Majka roda ljudskoga pomaže svakome u nevolji, osobito onim opsjednutim i na očigled samih nevjernika"*.

Ako spomenemo Gospu od Zdravlja u Ljubunčiću, Gospu u Sokolovu, Gospu od Snijega u Deževicama, Gospu od Anđela u Tremošnici, Veliku Gospu u Gornjem Vakufu, te stotine drugih Marijinih mjesta kao u Banjaluci, Bihaću, Jajcu, Zenici... gdje se Marija od davnine slavi, onda je istinita riječ

Spomen Gospine crkve u Olovu 1454. godine; ploča u olovskom svetištu

svoje darove, te da je na glavnom oltaru ispod slike stajao i grb bosanskog kraljevstva, onda je Marija u Olovu prava majka za sve.

Da je to istina svjedoči i fra Franjo iz Varadina u knjizi "Pastor Bonus" objelodanjenj u Mlecima, gdje govori kako ovamo dolaze Bugari i Albanci. A fra Pavao iz Rovinja u svome putopisu 1640. god. kao očevicid zapisa: "Vidio sam kako muslimanske žene mole starješinu samostana da ostavi crkvu otvorenu kasno u večer, kako bi one mogle obaviti svoju pobožnost prema Gospi. Na golim koljenima puzale su od crkvenih vrata do Gospine slike, zazivajući je pri tom najganutljivijim zazivima".

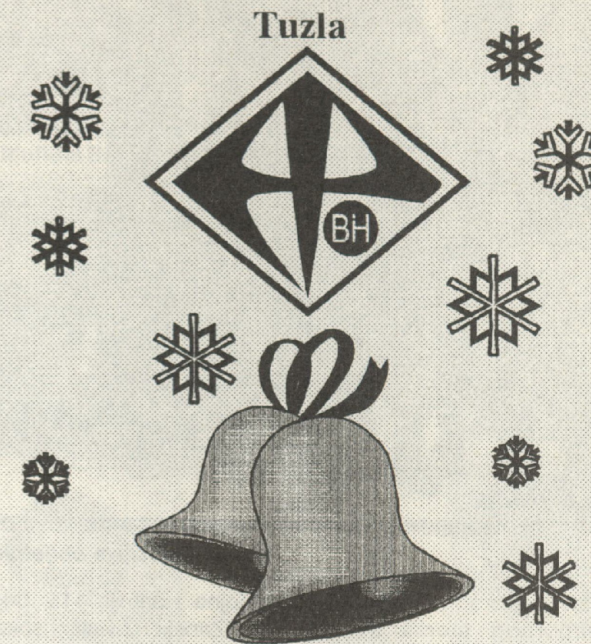
Povijesno je sigurno da je crkva zajedno s franjevačkim samostanom postojala prije 1400. godina. Preživjela je pad Bosne pod Osmanlije. Bilo je najglasovitije svetište Balkana. God. 1704. zapaljena je i izgorjela zajedno sa samostanom. Tako je olovsko "crkvišće" stajalo 230

godina, sve do 1930. Narod je zaboravio pod ruševinama grobove svojih biskupa. Uvijek im je svijetlio lik oca bosanske književnosti fra Matije Divkovića koji je napisao i u Mlecima tiskao prvu knjigu u Bosni na narodnom jeziku "Nauk krstjanski". Sjećao se narod i stotina čestitih olovskih katolika za koje je fra Pavao Pelizzer iz Rovinja rekao da su "najpobožniji, najzdraviji i najbogatiji dio katoličkog naroda u Bosni".

Ipak narod se najviše spominjao svoje Gospe. Iako u Olovu za to vrijeme nije bilo ni crkve, ni svećenika, ipak svake godine na Veliku i Malu Gospu skupljale su se tisuće vjernika na olovske ruševine iz raznih krajeva zemlje, da mole Mariju za pomoć. Tu su se dizale molitve za obnovu Gospine svetišta. Svjedok je tome veliki crni kamen koji je označavao nekadašnje mjesto Gospine crkve. On je postao predmet pobožnosti i štovanja. Na njemu su izgorjele tone voska u čast Mariji. On je svjedok ljubavi katoličkog naroda Bosne prema

JP "Elektroprivreda BiH"

Svim građanima katoličke vjeroispovijesti
sretne Božićne i novogodišnje blagdane želi
"TERMOELEKTRANA TUZLA"

Majci. Zato i danas kad hodočasnici prispiju na "crkvišće" svrate se i poljube kamen s puno šoštovanja, jer je on sačuvalao uspomenu na nekadašnju Gospinu crkvu.

Ponovno proljeće

10. rujna 1930. bio je radostan dan. Tad je postavljen temelj novoj crkvi, a na Božić 1937. godine, nakon stotina godina održana je prva polnočka.

Od tada grandiozno djelo arhitekta L. Paržika iz Sarajeva polako napreduje. Crkva, četiri

kule, toranj, trijemovi, dvorište ispred crkve, sve to daje impozantnu sliku. Olovski plemići Brnjakovići-Grubišići izranjaju iz pepela. Fra Matija dobiva svoj grob, a i fra Lujo se konačno smiruje kod svoje Majke. Prilikom prijenosa (1971.) njegova tijela u Olovo revni čuvar Gospine svetišta o. Leopold Rochmes je kazao: "O. Lujo je bio čovjek koji je četrdeset godina čuvao na ovom mjestu od zaborava bogatstvo kulture i narodne duše, jer je znao da je narod bez povijesti kao novorođeno dijete. Kroz četrdeset godina bio je svijeća koja je na oltaru Olovske Gospe gorjela i žrtvovala se, a od danas postaje svijeća koja će nastaviti gorjeti i u ovom svetištu i širiti svoju svjetlost".

Sve to, posebno kolone hodočasnika iz svih krajeva zemlje, bude istinsku nadu, da će ovo Marijino svetište postati slavno kao što je nekoć bilo, a da će Marija svojom ljubavlju i zagovorom čuvati i dalje ovu zemlju i ovaj narod.

Fra Mario JURISIC

Sretan Božić
i
Novu godinu
želi
Katolički školski centar

HVO U OBRANI STOLJETNIH OGNJIŠTA

Proslava obljetnice u vojarni "Husinska buna"

Proživljavamo trenutke neprijepornog sloma svega onoga što su svjetski čimbenici novog međunarodnog poretka nazivali čovjekoljubljem i kolektivnom sigurnošću naroda Bosne i Hercegovine. To se u praksi potvrdilo kao nehumanost i apsolutna nesigurnost, jer stoljetna ognjišta Hrvata su ostala pusta ili naseljena drugim narodima, a Hrvati lutaju Europom i očekuju povratak u svoju domovinu. Svijet ne poznaje nas, ili nas ne želi upoznati. Za njih su svi isti. Zločini prema hrvatskom narodu su nemjerljivi. To je zasmetalo nekome, pa su povećali broj hrvatskih "zločina". Neki Hrvati, čija je "krivnja" obrana vlastitog kućnog praga, morat će ići u Hag. Vjerujemo da Bog zna kako treba kazniti onoga kojega za zločine nisu kaznili drugi. Mi se zalažemo da odgovaraju svi koji su krivi, bez obzira kojem narodu pripadaju. Taj prokleti rat nismo mi tražili, niti odabrali. Mi smo organizirali samo obranu svojih ognjišta.

Počeci priprema za obrambeni rat datiraju još od studenog 1991. godine. Tada je počelo djelovanje ŽIVINIČKIH SOKOLOVA u naselju Lug. Sokolovi su stasali od voda do bojne. Oni su jedan od korijena iz kojih je izrasla 115. brigada HVO "Zrinski". Sukob sa JNA na Sprečanskom mostu u Malinama, 27. travnja 1992., bio je početak oružanih borbi i otpora velikosrpskom agresoru. Stasale

su bojne i satnije 115. brigade HVO "Zrinski": Živinički sokolovi, Škorpion, Poskok, Prima, Pro patria, Herceg-Stjepan, Kralj Tomislav, Frankopan i dr. Momci se hrabro bore. Pale su prve žrtve. Ratuju na Majevici, Bosanskoj Posavini i svuda gdje se ukazala potreba Izrastaju legendarni borovnici naših postrojbi.

Drijevnica na Majevici koja je uspjela sačuvati samobitnost hrvatskog naroda ostala je enklava zahvaljujući hrabrosti naših vitezova. Vojaci odlaze na posavsku bojišnicu. Ne odstupaju, iako ih napada nadmoćniji neprijatelj. Bojne i borovnici primaju priznanja, nagrade, odlikovanja. Obavljena je svečana prisega na godišnjicu (10. 05. 1992. - 10. 05. 1993.) Velika svečanost sa mnogim uzvanicima, govori i pohvale u Vojarni "Husinska buna". 16. svibnja 1993. obilježena je godišnjica tuzlanske motorizirane brigade. Toga dana je potpisana POVELJA o bratimljenju Brigade sa 115. brigadom HVO "Zrinski".

U našem Glasniku možemo pročitati pohvale najznačajnijih predstavnika vlasti i vojnih komandanata Armije BiH, II korpusa i drugih koje su tijekom 1993. godine dane o doprinosu hrvatskih brigada u obrani naše domovine.

Šefko Mešanović: Ivica Mijačević je ovdje legenda, a brigada kojom zapovijeda nije

slučajno proglašena viteškom. Spremno smo dočekali agresiju i zakleli se: "Nema njima ući u grad". I nisu ušli. I dalje ćemo, zajedno, u obrani prava na goli život i obrani države koja stasava u krvi...

Dr. Sadudin Hodžić: Mislim da je hrvatski puk sa ove regije učinio sve što je mogao. Hrabro se bori protiv okupatora. Imamo zajedničku komandu, na istom smo zadatku, isto opredijeljeni za Bosnu i Hercegovinu. HOĆEMO ovaj komad naše domovine da sačuvamo, isti su nam ciljevi i sve što je dosad urađeno mislim da je maksimum koji se mogao uraditi...

Hazim Šadić: Ne bih nikada bio komandant jednonacionalne vojske. Sretan sam što sam komandant jednog ovakvog korpusa gdje su svi zajedno. Možda procentualno ima čak i malo više Hrvata koji su uzeli učešća u borbi... Naše jedinice se bore na svim prostorima. Brigade HVO se bore svuda. Naše brigade se bore na prostorima gdje žive Hrvati. One uporno brane hrvatska sela. To mi je garancija da na ovim prostorima ne može i neće doći do poremećaja međunacionalnih odnosa...

Zvonko Jurić: Ja nemam namjeru nikamo otići, a svi borovnici koje ja vodim ne žele i neće otići odavde. Dakle o odlasku ne treba uopće razgovarati. Možemo razgovarati samo o povratku. Ako

vam kažem da u postrojbama ima mnogo momaka koji su napustili dobro plaćena radna mjesta diljem zapadne Europe, a vratili su se braniti svoju rodnu grudu, onda je to pravi pokazatelj koliko je nama stalo do ove rodne grude...

A onda, krajem 1993. dolazi naredba da 115. brigada HVO "Zrinski" ne može više biti brigada HVO. Tako je 10. siječnja 1994. godine rasturena jedna slavna i opjevana brigada - 115. brigada HVO "Zrinski".

Borovnici odlaze u Armiju BiH, u 108. brigadu HVO, odlaze iz naše zemlje i nastanjuju se po svim državama gdje su ih htjeli primiti. S njima i poslije njih je otišlo mnogo ljudi, napuštajući svoj dom. Nove seobe. Vječne seobe hrvatskog puka iz Bosne. Zašto? Da li je to bio strah od nesigurnosti ili nečija želja da odu, da nas bude sve manje. Tko je za to kriv? Kome je to bilo u interesu? Sada je kasno da tražimo krivca, a nema svrhe. MIR JE TU. Sporazum u Daytonu i Parizu je potpisan. Hrvati BiH su nezadovoljni, no, moraju se prilagoditi ovom nepravednom miru. Mi se pak moramo sjećati svih poginulih i ranjenih u Bosanskoj Posavini, Majevici i drugim bojišnicama. Oni su žrtvovali sebe za obranu naših vjekovnih ognjišta i dali puni doprinos MIRU.

POGINULI BOJOVNICI 115. BRIGADE "ZRINSKI" HVO

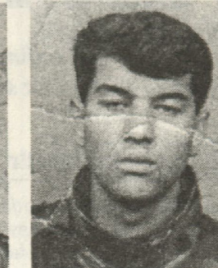
Petar Brčina

Meho Alić

Zoran Stojak

Mufidin Bešić

Miroslav Pejić

Miroslav Stojak

Mijo Mišić

Ivica Mišić

Mladen Đulabić

Ibro Bešić

Božo Grgić

Blaško Tomić

Matija Pavić

Mato Pejkunović

Željko Divković

Seid Hatunić

Ivica Topalović

Hanifa Zejnilović

Zoran Pejić

Petar Pejić

Denis Kubinek

Ivica Ilić

Željko Josipović

Igor Pavlić

Zdravko Josipović

Goran Marković

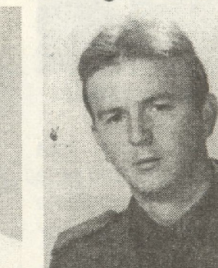
Hariz Umihanić

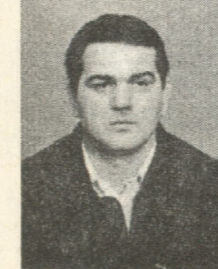
Hariz Gutić

Zdenko Pranjić

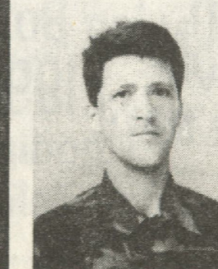
Marko Mrkonjić

Juro Jakić

Šimo Pavić

Ivica Petrović

Marko Brčina

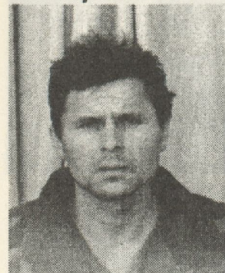
Anto Tomić

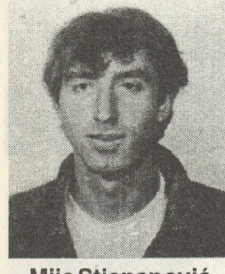
Vlado Divković

Ilija Perkić

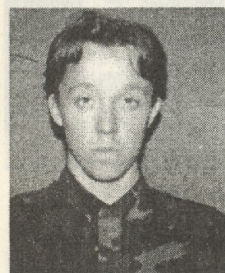
Milenko Andrić

Mijo Stjepanović

Zoran Samardžić

Božo Kerošević

Za ovaj broj lista nisu dostavljene slike za slijedeće poginule branitelje:

- Salih Atić
- Mato Božić
- Blaško Brčin
- Blaško Kikić
- Marko Lučić
- Ekrem Šahinović
- Niko Tomić
- Thomir Zečević
- Na slijedećim bojišnicama poginulo je: Bajić 3, Boće 1, Drijenča 7, Donji Rahić 1, Donji Vukšić 5, Drenova 1, Gra-

daćac 3, Gradina 1, Jagodnjak 1, Kip 3, Krš 1, Majeвица 2, Njivice, 2, Piperi 2, Požarike 2, Seona 1, Sluganovići 2, Ulice 3, Vitanovići 7, Živinice 1.

Teže ranjeni bojovnici 115. brigade "Zrinski" HVO su:

- Zvonko Tomić
- Milijan Jurić
- Ivo Pavlović
- Mika Brčina
- Zdravko Brčina
- Pero Dugonjić
- Ambrozije Petrović
- Slobodan Filipović
- Stipo Džaković
- Nikola Crvenković
- Ivo Brakić
- Predrag Tomić
- Šimun Lovrić
- Jakov Džaković
- Samir Saletović
- Božo (Niko) Čajić
- Zvonko Đulabić
- Suad Murić
- Božo Pavlović
- Dominko Stojak
- Niko Mijatović
- Branko Janković
- Božo (Franjo) Čajić
- Fehia Joldić
- Božo Pavić
- Zlatko Marjanović
- Ivan Jokić
- Božo (Juro) Čajić
- Stjepan Mišić
- Marko Lovrić
- Petar Pavičić
- Sabahudin Mehanović
- Zlatan Šabanović
- Džemal Mašić
- Robert Pejić
- Jozo Kolanović
- Mato Brkić
- Niko Stojak
- Donald Petrović
- Adolf Banović
- Ilija Tomić
- Gordana Božić
- Mijo Čajić
- Milko Babić
- Marko Tadić
- Franjo Diviki
- Marinko Božić
- Stjepan Jurić
- Marko Stjepanović
- Ivo Lučić
- Miroslav Maras
- Milenko Lučić
- Saša Miličević
- Josip Brčina
- Božo Grabovičkić
- Vlado Pavlašević
- Anto Miljanović
- Stjepan Prnjic
- Milenko Popadić
- Žiko Đokić
- Ivica Jukić
- Mato Kordić
- Vito Matošević
- Zoran Golubović
- Bojovnici su ranjeni

PRVI ILIR BOSNE FRA MARTIN NEDIĆ

Ove godine se navršilo 100 godina od smrti prvog ilira Bosne fra Martina Nedića. Uz svoj pastoralni rad u Bosnoj, fra Martin je kroz cijeli XIX. vijek bio aktivan i na književnom području.

Tko je bio fra Martin Nedić?

Fra Martin Nedić potječe iz ugledne obitelji Nedića iz Bosanske Posavine. Ivan Nedić, (kasnije uzima redovničko ime Martin), rodio se 1. travnja 1810. god. u selu Tolisi, u to vrijeme općina - kotar Gradačac. Otac Nedićev zvao se Ilija, a mjaka Manda Oršolić. Fra Martin je mao još petero braće i dvije sestre. Prema narodnoj tradiciji koja se do današnjih dana očuvala u rodnom mjestu fra Martina Nedića, ogranak Nedića iz kojeg potječe zvao se još i Hrvatkić. Fra Bono Benić je poveo malog Ivana sa sobom u Kraljevu Sutjesku, gdje je završio sistematiziranu nižu gimnaziju i obukao franjevačko odijelo 1825. god. Filozofiju i teologiju Nedić je studirao u Vojvodini i Mađarskoj po raznim mjestima. Za svećenika je zaređen 1833. god. Već za vrijeme studija upoznao se sa Gajevim radom i njegovim tada glasovitim "ilirskim pokretom". Ovoj ideji i imenu ostao je vjeran sve do smrti. Mađžari su ga radi toga prezirali, a on im je znao radi toga reći: "Ja sam za ljubav vašu naučio mađarski govoriti, vi sada za ljubav Hrvata učite se ilirski govoriti".

Od 1836. do 1839. Nedić je službovao kao duhovni pomoćnik fra Marijanu Šunjiću u Orašju kod Travnika. Od 1839. godine je u Kraljevju Sutjeski, gdje je predavao u samostanskoj srednjoj školi. Krajem 1848. godine fra Martin je postavljen za župnika u župi Ulice, a 1854. godine postaje provincijalom "Bosne Srebrene". Ponovno boravi u Sutjeskoj u periodu od 1856/61. a iza toga postaje župnikom u svome rodnom selu Tolisi. Za vrijeme svoga župnikovanja podigao je crkvu i franjevački samostan u Tolisi. Iza toga, željan mira, Nedić odlazi u Đakovo gdje ostaje do 1883. godine. Ostatak svoga života od 1883. godine fra Martin je proveo u Tolisi ne puštajući pera iz svojih ruku niti u svojim najstarijim godinama. Preminuo je 26. svibnja 1895. godine. Pokopan je na toliškom groblju zvanom Karaula.

Fra Martin Nedić kao književnik

Glavna područja fra Martinovog rada su pjesništvo i historiografija. Osim ovoga bavio se i pisanjem putopisa, leksikografijom i drugim. Djelo koje ga je afirmiralo kao književnika nosi naslov: "Razgovor koga Vile Ilirkinje imadoše u Pramalitje 1835." Djelo ima 31 stranicu i prikazano je u "Priuzvišenoj, Pravitloj Krasnoj i Plemenitoj Gospodi i svemu ostalom narodu ilirskom". Ovo je prvo veće literarno djelo iz Bosne početkom 19. stoljeća, pa se o njemu dosta pisalo. U ovome djelu se jasno očituje nacionalna misao, misao slobode, i jednakosti.

Drugo netiskano djelo fra Martina Nedića je: "Razgovor Vilah Ilirkin-

na slijedećim bojišnicama: Badnjevi 1, Donji Bistarac 1, Drijenča 8, Donji Rahić 1, Donji Vukšić 8, Drenova 2, Husino 2, Jagodnjak 1, Jasenovac 2, Krš 5, Majeвица 3, Nahvioci 1, Piperi 5, Požarike 1, Sluganovići 2, Straža 1, Šikulje 3, Ulice 3, Vijenac 1, Vitanovići 8, Visori 1, Živinice 3.

Fra Martin Nedić (1810-1895)

jah u pramalitje god. 1841". Ovo djelo je otkrio dr. Julijan Jelenić i spomenuo ga u knjizi "Kultura i bosanski franjevci". Čuva se u Arhivu toliškog samostana. U njemu pjesnik želi ističe nužnost sloge među vilama i da se Bosna što prije mora osloboditi turskog jarma.

Kada se analiziraju Nedićeva djela, može se uočiti njegova glavna misao, a to je: da svuda i stalno naglašava u svome pjesničkom radu princip slobode, bratstva i narodnog jedinstva. Temeljnu misao njegovog stvaralaštva odaju ovi stihovi koje je napisao:

"Bratjo, sloga naša jest ob Boga,
Dakle budmo složni do jednoga".

Zaglavak:

Pojava ilirskog pokreta imala je veliki značaj i na našim prostorima. Bosanski Hrvati su se nalazili u najtežim okolnostima tijekom 19. stoljeća. Franjevci iz Bosne bili su žestoki pobornici ovoga pokreta i budući narodnu svijest kako bi se što prije oslobodili tuđinskog jarma. Na čelu tog pokreta stavio se fra Martin sa ostalim bosanskim franjevcima.

I. Oršolić

Sretan Božić i Novu 1996. godinu želi Vam »PEPEX« d.o.o. TUZLA

STAN: 075/242-001; MOBILTEL: 099/419-696
AGENCIJE: AVIS 32-496; 222-973 TUZLA: 075/231-954, 235-937; ZAGREB: 01/672-570, 691-949

UTEMELJENO ZAJEDNIČKO VIJEĆE ZA SURADNJU

Osim općeg mirovnog sporazuma o miru na prostorima bivše Jugoslavije, u Parizu je tog istog dana 14. prosinca ove godine potpisan i SPORAZUM O USPOSTAVI ZAJEDNIČKOG VIJEĆA ZA SURADNJU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE I FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE.

Prenosimo tekst toga SPORAZUMA:

Odlučni da doprinesu uspostavi i očuvanju trajnog i pravednog mira u regiji, svjesni da je međusobna suradnja u njihovom suterenu i od šireg značaja, pripremljeni da preduzmu sve što je neophodno u svojim zemljama i na međunarodnom planu kako bi se uključili u europske integracije, zainteresirani da sa međunarodnom zajednicom surađuju u obnovi i razvoju svojih zemalja, Republika Hrvatska, Republika Bosna i Hercegovine, te Federacija Bosne i Hercegovine sporazumjele su se o slijedećem:

1. Uspostavlja se Zajedničko vijeće za suradnju Republike Hrvatske i Republike i Federacije Bosne i Hercegovine.
2. Zajedničko vijeće za suradnju bavit će se poticanjem, strateškim planiranjem, te koordiniranjem suradnje i to:
 - u odnosima između Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine naročito u oblastima odgoja i obrazovanja, znanosti i tehnologije, informiranja, zaštite okoliša, socijalne politike, gospodarskih i drugih ekonomskih odnosa i poticanjem suradnje uspostavljenih institucija;
 - u odnosima između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine naročito u oblastima: utvrđivanja vanjske politike i nastupa prema trećim zemljama i međunarodnim organizacijama; utvrđivanja aktivnosti o pristupanju u Europsku uniju i Vijeće Europe, Partnerstvu za mir i suradnje sa Nato savezom i u pristupanju drugim regionalnim europski i širim asocijacijama; utvrđivanja razvoja i suradnje sa međunarodnom zajednicom u obnovi i razvoju, vojnoj suradnji, rješavanju pitanja sukcesije bivše SFRJ i drugim pitanjima od zajedničkog interesa za dvije države.
3. Zajedničko vijeće imat će deset članova - po pet iz Republike Hrvatske i Republike i Federacije Bosne i Hercegovine.
4. Predsjednik zajedničkog vijeća će biti predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, a podpredsjednik Alija Izetbegović predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Svako će sa svoje strane u roku od petnaest dana od potpisivanja Sporazuma imenovati članove Zajedničkog vijeća.
5. Stranke potpisuju Sporazum u šest istovjetnih primjeraka uz službeni prijevod na engleski jezik.
6. Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja. Paris, 14. prosinca 1995.

Za Republiku Hrvatsku Predsjednik dr. Franjo Tuđman
Za Republiku Bosnu i Hercegovinu Predsjednik Predsjedništva Alija Izetbegović
Za Federaciju B i H Predsjednik Krešimir Zubak Josip VELTE

APEL JOSIPA POJAVNIKA I FRA STIPANA RADIĆA ČELNICIMA FEDERACIJE BIH

PRITISAK NA HRVATE JOŠ UVIJEK TRAJE

Pripadnici mudžahedinske postrojbe EI mudžahid koji su smješteni u Podbrlježu, najhrvatskijemu dijelu Zenice, i nadalje prave probleme tamošnjemu pučanstvu. Neprekidna su fizička maltretiranja, prijetnje i ometanje katoličkih običaja

Predsjednik Općinskoga odbora HDZ-a Zenica Josip Pojavnik i zenički župnik fra Stipan Radić ovih su dana uputili na adrese dvadesetak utjecajnih organizacija i pojedinaca diljem Federacije BiH apel kojim traže zaštitu

U ŠPIONICI - FRATAR I PROGNAJNICI

U hrvatskom selu Srednja Špionica, kod Srebrenika, fratar Valerije STIPIĆ, između ostalog, brine i brigu o skrbi oko 350 Hrvata prognanika. Redovita pomoć "Caritasa", Vrhbosanskog ordinarijata iz Splita, organizacije "Kruh svetog Ante" iz Zagreba i povremena od Logističkog centra Gradačac

Prognani, ostavljeni i zaboravljeni - mogla bi glasiti najkraća odrednica za oko 350 starih, iznemoglih i bolesnih Hrvata iz Tramošnice, Srednje Slatine i Gradačca, koji su ratno utočište našli u hrvatskom selu Špionica, kod Srebrenika. Zaboravljeni, nerijetko i od svojih najbližnjih, nisu zaboravljeni niti ostavljeni od svoje, katoličke crkve i fra Valerija STIPIĆA, koji vjersku službu obavlja u Špionici.

Prvi prognanici u Špionicu su stigli 12. srpnja 1992. godine i bili su smješteni po kućama. Krajem mjeseca vratili su se svojim domovima, a ubrzo, odnosno početkom kolovoza ili, točnije rečeno 9 kolovoza, oko dvije tisuće katolika iz Tramošnice, Slatine, Gradačca, Turica i Ledenica našlo se u crkvenom dvorištu u Špionici. Gotovo dva mjeseca proveli su pod vedrim nebom i jedan manji broj po kućama. Hvala Bogu, časná sestra Inocenta Stipičić preko "Caritasa" iz Zagreba, tijekom lipnja 1992. godine, doturila šleper hrane u Špionicu i mogla su se kako - tako prehraniti brojna gladna usta - kazuje nam priču o izbjegličkom životu Hrvata posavskog kraja fra Valerije STIPIĆ. Nakon početnog nesnalaženja mnogi su napustili rodni kraj, ostavljajući, u strahu od rata, sve svoje, tražeći novi život u Hrvatskoj, i tko zna kojim, europskim zemljama. Iza onih koji su se snašli,

otšli i pobjegli, ostalo je oko 250 onih koji niti imaju kuda, niti mogu novi život, započinjati. Proživljavajući i preživljavajući jesen života ratno utočište im je postala Špionica. Politika i političari, vlasti i vlastodršci - zabavljeni sobom i krupnijim problemima, gotovo su zaboravili ove jadne i ojađene ljude. - Zahvaljujući tomu što stiže redovita pomoć od "Caritasa", organizacije "Kruh svetog Ante", "Vrhbosanskog ordinarijata" iz Splita i povremena od Logističkog centra Gradačac, evo, do samog kraja rata, nekako su preživjeli i prehranili se prognanici. Što na svoja ognjišta gledaju, takoreći, preko crta bojišnice. Prehrambene namirnice im se dijele svakih 15 dana, a uz prognanike pomoć dobije i 15-20 obitelji iz Špionice. Ne bih volio da se pogrešno shvati i protumači, ali, uz pružanje pomoći u hrani, lijekovima... tu je i organizacija sahrane za umrle prognanike, a 22 ih je sahranjeno - dodaje fratar Stipičić, pokazujući nam i pripremljene škrinje, pripravljene za svaki slučaj.

S obzirom na to da se od vlasti ni u budućem vremenu ne može očekivati da više pozornosti posveti ovim ljudima, uz špioničku crkvu i njenog fratara, zaboravljenim prognanicima Hrvatima morali bi veću brigu posvetiti njihovi bližnji.

N. J. I.

hrvatskoga pučanstva na zeničkome području, a posebice u prigradskome naselju Podbrlježu. Povod su apelu problemi koje izazivaju pripadnici mudžahedinske postrojbe EI mudžahid smještene u najhrvatskijem dijelu Zenice, Podbrlježu.

Potpisnici apela napominju kako ne prestaju fizička maltretiranja, ozljeđivanja i prijetnje mještanima sela. Također se stalno ometa provođenje katoličkih običaja.

Usljeđivanja u hrvatske kuće, iako je s općinskim vlastima dogovoreno da prestanu, i dalje se nastavljaju.

Pripadnici vojne policije i Trećeg korpusa Armije BiH, iako obaviješteni o svemu, nisu na žalost, poduzeli ništa.

Svi ovi slučajevi, kao i ponašanje vlasti koja nerijetko mudžahedinsku postrojbu EI mudžahid hvale kao jednu od najdiscipliniranijih, otežavaju uvjete života u Podbrlježu, čineći ga nepodnošljivim. Ne prestaje se, nadalje, vršiti pritisak na Hrvate da se isele, što mnogi i čine. Stoga se, upozorava u apelu, ne treba čuditi što je već sada s toga dijela Zenice iselilo oko šesnaest tisuća Hrvata, a po svemu to nije kraj.

U apelu se traži brza intervencija najodgovornijih iz vlasti, inače će, kako to naglašavaju u apelu fra Stipan Radić i Josip Pojavnik, vlasti svojim ponašanjem natjerati preostale Hrvate na onaj najgori korak, a to je da se masovno isele iz Podbrlježa, što nikako nije u duhu tek potpisanog sporazuma u Daytonu.

DRUŠTVO "HRVATSKA ŽENA" U TUZLI

Odbor "Hrvatska žena" Tuzla 1932. godine. Sjede s lijeva na desno: Tonka Gorazi, udova trgovca Nikole, Katarina Tadić, supruga Ante veletrgovca, Zlata Bosanac udova nastavnika Josipa, Jelena Lubin, supruga Nikole gostioničara. Stoje: Marija Kunc, supruga poreskog činovnika, Ljubica Horvat, supruga dr. Đure odvjetnika, Nina Martić, supruga Ivana gruntovničara, Hruban surpuga

Jedno od mnogih Hrvatskih društava i klubova u vrijeme između dva rata bilo je i Društvo "Hrvatska žena". Ne zna se točno kada je ovo društvo utemeljeno, ali, po nekim dokumentima, davno prije II. svjetskog rata. Ono je bilo djelotvorno sve do ukidanja svih ostalih Hrvatskih društava, odmah poslije rata. I ovo društvo, kao i sva ostala, imalo je svoje sjedište u zgradi Hrvatskog doma u Tuzli. Aktivnost društva je bila zaista svestrana. Najviše se ogledala u materijalnoj pomoći siromašnim obiteljima, posebice djeci. Poznato je da je društvo "Hrvatska žena" svake jeseni osiguravalo ogrjevanje za nekoliko najsiromašnijih obitelji u gradu Tuzli. Isto tako početkom svake školske godine, Hrvatske žene osiguravaju knjige i ostali školski pribor, opet za najsiromašniju djecu. Prigodom blagdana, kao što su Božić i Uskrs, odjevali su one koji za to nisu imali mogućnosti.

Postojala je ljubav za dobrovoljni i humanitarni rad koji su žene obavljale, a posebno međusobno štovanje. Čitao sam jedno pismo Udruženja "Hrvatska žena" Tuzla, kojom priopćavaju obitelji Ante Tadića, 23. XI. 1937. da je osnovan fond na spomen pokojne gospode Katarine Tadić, dugogodišnje predsjed-

nice Udruge, iz kojeg će se svake godine, za imendan pokojnice, obučiti jedna siromašna djevojčica. Osim toga, Udruga će svake godine darovati svetu misu za pokojnicu. Postavlja se pitanje, odakle sredstva za takovu veliku aktivnost, koju su imale članice Udruge "Hrvatska žena", iz Tuzle. Tako su, primjerice, u svoj odbor uvijek birane žene iz poznatijih i dobro stojećih hrvatskih obitelji grada Tuzle, kao što se vidi iz priložene slike Odbora "Hrvatska žena" iz 1932. godine. One su svojim osobnim angažiranjem prikupljale sredstva za humanitarne aktivnosti, uglavnom od građana grada Tuzle.

Koliko su bile poznate obitelji iz kojih su se birale članice u odbor društva, poslužiti će nam pismo koje je 6. V. 1924. godine upućeno gospodinu Anti Tadiću, veletrgovcu iz Tuzle, čija je supruga

Katarina bila u Odboru društva. Očekivalo se da gospođa Tadić bude jedna od kuma posvete Katedralnih zvona u Sarajevu za blagdan Duhova. Pismo je osobno pisao i potpisao dr. Ivan Šarić, nadbiskup Vrhbosanski. Nažalost, gospođa Katarina nije mogla otići u Sarajevo i biti jedna od kuma, jer su baš u to vrijeme očekivali rađanje svoga sina Ivica, koji je i danas živ, a poznat je u Tuzli kao stručnjak i poznavatelj vodosnabdijevanja. Međutim, ipak je došlo do kumovanja. Tadići su kumovali zvonu Tuzlanske crkve. Kum je bio po, očevoj volji, sin Ivica i to 1. IV. 1928. godine.

Pored organiziranja materijalne pomoći siromašnima, Hrvatske žene su bile aktivne u organizaciji pojedinih tečajeva, posebice za žensku djecu svih slojeva građana Tuzle. Tečajevi su bili iz oblasti: šivenja, krojenja, pletenja, vezenja, kuhanja, zdravstvene kulture, lijepog ponašanja i štovanja starijih osoba posebice iznemoglih. Ovakve i slične tečajeve "Hrvatska žena" organizira i po pojedinim seoskim područjima, (u čuvanju svojih narodnih običaja, nošenju narodnih nošnji, naročito nedjeljom i blagdanima).

Dragan Petrović Pišta

DRUŠTVO "HRVATSKI DOM"

Čitateljima Hrvatskog Glasnika, članovima Hrvatskog doma i svim ljudima dobre volje, sretno i veselo Božićne blagdane, mir svima i sretnu Novu 1996. godinu želi

Društvo "HRVATSKI DOM" Tuzla

Čestit Božić i sveto Isusovo porođenje, te blagoslovljenu Novu godinu žele

Sestre
Kćeri Božje ljubavi
Tuzla

IN MEMORIAM (U SPOMEN)

FRA MIROSLAV MILOŠEVIĆ

1911-1995

U dubokoj starosti prestalo je kucati njegovo srce, a mnogi će posvjedočiti da je to bilo veliko ljudsko srce. Ono se iskazivalo i na prostorima Tuzle, osobito na prostorima naše ojadene Posavine.

Fra Miroslav, kome je krsno ime Ilija, rođen je 22. srpnja 1911, u vareškom selu Pogari, koje je na nadmorskoj visini iznad 1.000 metara. Tako je on, i porijeklom i po fizičkoj građenosti, pravi gorštak. Još i kao 80-godišnjak on se lagano kretao uzbrdo-nizbrdo po bosanskim planinama, osobito uz gorske potoke gdje se može loviti pastirka.

Osnovno školovanje primio je u Varešu, srednju školu kao sjemeništarać pohađao je u Visokom, a više teološko obrazovanje završio je na Franjevačkoj bogosloviji u Sarajevu. Svećeničko služenje započeo je 1937. godine. U godinama drugog svjetskog rata bio je župnikom u Kupresu, Čukliću i Varešu. Nije ga mimoišlo ni sudbeno kažnjavanje i tamnovanje u dva navrata.

U župi Breške kratko je djelovao kao privremeni zamjenik iza nagle smrti župnika fra Feliksa Franjkić 1953. godine, a potom u Tuzli.

Njegovo značajnije pastoralno djelovanje je na posavskim župama, Dubrave i osobito Ulice. U prvim poratnim godinama, kada je komunistička vlast prisilnim utjerivanjem "otkupa viškova žita", tu dovela narod na sami rub gladovanja, on je otvorio sve zalihe svojih ostava te ih dijelio narodu besplatno. Tako je mnoge spasio od gladovanja. Kada je ponovno bio tu župnikom, šezdesetih godina, započeo je obimnu gradnju crkve po nacrtu Najharta projektanta Zagreba. I kada je imao pravo na odmor u samostanskoj zajednici, on je često odlazio u pomoć župnicima u Ulicama, Špionici i Breškama. Volio je ljude u svom svećeničkom zanosu. Posebno se borio protiv Bogopsovke. Tu je bio ponekad i preoštar. Fra Miroslav je bio pravi intelektualac. Mnogo je čitao, a znao je i odabrati što je vrijedno za čitanje. Znao je tako lijepo u sebi sintetizirati ono što je čitao pa je to na lagan način prenosio drugima. Bilo je to, nažalost, samo usmeno, jer nije mu se dalo pisati ni članke ni knjige. Kupovao je mnoga vrijedna djela, ali nije ih sa sobom nosio, nego bi ih ostavljao župnim bibliotekama.

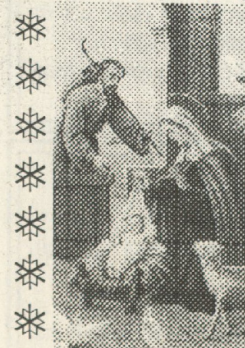
Bolest ga je prikovala uz krevet još u proljeće ove godine. Umro je 22. studenog 1995. u samostanu u Kraljevoj Sutjesci.

Fra Miroslav i fra Petar na blagoslovu temelja crkve u Vučilovcu

Čestit Božić i sveto Isusovo porođenje kao i blagoslovljenu Novu 1996. godinu - čestita Vam duša pred Bogom bila!

Tuzlanski Franjevci

Sjedili smo u samostanskoj garaži. U ožujku '93. godine. Zgrčeni od straha, neizvjesnosti, od užasa oko nas, potrebniji jedni drugima više nego ikada u životu. Grijala nas je samo iskra u oku čovjekovom.

Došao je među nas Ivica Tunjić. Iz Bistarca je, kaže. Donio je rukopis za knjigu pjesama: "Hoću da živim". Traži izdavača, želi da to bude "Napredak". Kažem mu da isključi "dakanje" iz naslova, a on kaže da ne može, jer tako govori. Svi govorimo, a rijetko tko hrvatski, ovdje.

Gledala sam ga: mlad, prelijepe duge kose i ruku, senzibilan, pun ideja, priče, s iskrama u očima. Ako mu kosu odrežemo, snagu će izgubiti. Listali smo rukopis, sjećam se pjesme: S L O B O D I.

Slobodi

Koju samo najhrabriji
Vide u praskozorju
Ili u četi ludaka
Kad prestane smijeh,
Slobodi...

Ponudili smo mu krilo "Napretkovo" i donijeli odluku da ćemo biti izdavač, bez financijske potpore za projekt, s obvezom u promoviranju i distribuiranju knjige.

Nakon predugog vremena, od kraja zime 1993. godine, evo se dogodila promocija. U srijedu, 13. prosinca 1995. godine u Domu kulture Lukavac, odnosno u njegovom Izložbenom paviljenu, održana je promocija knjige i likovno-scenskog

projekta IWANT TO LIVE - HOĆU DA ŽIVIM Ivica Tunjića.

Ivica Tunjć svoj poseban senzibilitet nije eksplorirao samo stihom, nego i bojom, slikom. Izložba sadrži dvadeset i sedam slika, koje su u emotivnom dodiru sa pjesmama, jer su produkt zajedničke emocije i korespondiraju istim naslovom HOĆU DA ŽIVIM. Lirske apstrakcije znalacki komponirane finim osjećajem za boju, koje nam je Ivica ponudio kao komadić svoje duše, harmoniziranom ljepotom koju nosi u njoj i ushićeno je prenosi na platno i u stih, vrlo uvjerljivo i na jedinstven stvaralački rafiniran način, ohrabruju i podstiču.

Ništa nije umanjilo vrijednost ove večeri u Lukavcu, ni putovanje kombijem po opasno skliskom putu, niti isključenja električne struje tijekom promocije knjige i otvaranja izložbe. "Napretkov" Tamburaški zbor svirao je i u mraku, a nazočni publikum potvrdio izuzetnom strpljivošću želju da ovaj neočekivani happening bude kompletiran.

Očekivati bi bilo da kažem za knjigu pjesama: tolle et lege! Nažalost niti je možete uzeti, niti čitati, jer je još uvijek "zarobljena" kod tiskara, radi 2.000 DM neplaćenog računa za tiskanje.

Likovnu obradu ovitka knjige uradio je sam autor, koji se bavi grafičkim dizajnom i član je DESIGN STUDIO-CCL art line-a iz Ljubljane.

Ugodnu večer osvjetljavale su one iskricke iz ičiju sedamdeset devetogodišnjeg oca Ivicinog, Blaža Tunjića.

Tako pametnim i mladim, sigurna sam, ne treba u kosu dirati, nego ih treba voljeti i pomoći im.

Zlata Musić

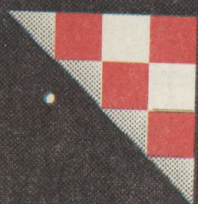

SOLI

**DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I
VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" TUZLA**

Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 232-221, 233-257
za inozemstvo:
++385-75-821-111

**ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST**

TUZLA
Salineatrans

TRANSPORTNO USLUŽNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE, EXPORT-IMPORT sa s.p.
75000 Tuzla, Puzosinska 2 (Soli trg), tel: 239-438, (dij) 239-350,
IBR 17200-601-27662 D.R. 17200-601-8621 SDK Tuzla

**HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.**

HAYAT
KING SIZE
Original Blend

TABACCO
d.o.o. Tuzla

hotel tuzla

**BOSNA
OSIGURANJE**

ZOIL "BOSNA" SARAJEVO

HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz
EKSPERIMENTALNO REEMITIRAMO PRVI
PROGRAM HRVATSKOGA RADIJA
OD 18-01 SÁT